

Imaju li građani što za reći?

Sudjelovanje
organizacija civilnog
društva u donošenju
odluka na lokalnoj
razini

ZAGREB, 2012.

Izdavač

ODRAZ – Održivi razvoj zajednice, Zagreb
E-mail: odraz@odraz.hr

Autorica

Lidija Pavić-Rogošić, ODRAZ

Obrada podataka

Ksenija Vidović Vorberger, ODRAZ

Suradnici

Adriana Kremenjaš-Daničić, Europski dom Dubrovnik
Ana Marija Pilato, Europski dom Dubrovnik
Dragica Latinac, Z.O.V., Zaprešić
Iva Vurušić, EOL, Čakovec
Maja Tatalović, Grad Rijeka
Nives Kopajtich-Škrlec, Udruga gradova Republike Hrvatske
Rudi Gula, EOL, Čakovec
Stipe Dević, ODRAZ
Vesna Puača, ZvoniMir, Knin
Zorana Uzelac Bošnjak, Grad Zagreb
Zvezdana Bajić-Zeljak, ZvoniMir, Knin

Design

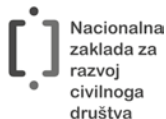
Bestias

Tisak

Kolor Klinika

Naklada: 250 primjeraka

Istraživanje je financirala
Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 826855
ISBN 978-953-7765-03-3

Zagreb, prosinac 2012.

Imaju li građani što za reći?

Sudjelovanje
organizacija civilnog
društva u donošenju
odluka na lokalnoj
razini

KODEKS

Kodeks je pojam koji je kroz stoljeća mijenjao značenja. U antičkom Rimu tako je nazvan skup dviju ili više drvenih pločica premazanih voskom na koji su stilom (šiljkom) upisivana slova. Pločice su bile povezane vrpcom pa su se slagale kao današnja knjiga. Kodeks je korišten u školama, za privremene bilješke i sl. Potom je isti naziv prešao i na uvezane ispisane stranice pergamenta. Uvezane listine i danas zovu kodeksima. Najcitiraniji među njima bio je kodeks u koji je Justinijan dao sabrati odredbe rimskog prava, te je od tada kodeks bio sinonim za zakonik. Preuzeo ga je i Napoleon, pa je njegov zakonik nazvan *Côte Napoléon*. Budući da su zakonici određivali pravila zakonitog ponašanja, a uvrijedilo se da se i ina pravila ponašanja ili zbirke pravila nazivaju kodeksima, bili oni napisani (liječnički kodeks, novinarski etički kodeks) ili samo običajni (kodeks časti, koji je obuhvaćao i pravilo da se kockarski dug plati kad svane ili da se gubitnik sam ubije i tako otplati „dug časti“).

Danas kodeksom nazivamo i očekivani način odijevanja (dress code). Kodeks je određivao i tip signalizacije kao načina komunikacije među brodovima na moru pa je naziv kodeks ponijela i signalna zastavica s odsječnim krajem, koja je služila kao točka na kraju rečenice ili šifre. „Kodeks“ je u hrv. usvojenica, internacionalni latinizam, od lat. „codex“, ranije „caudex“ (panj, sekundarno drvena pločica), od praindoeuropske osnove „kau-, k-u-“ (hitnuti, odsjeći), odakle i praslavenski „kovati“, naslijeđen i u hrv., kao i „kijača“ itd.

Inoslav Bešker
Novinar i komentator Jutarnjeg lista
Jutarnji list, 17. veljače 2012.

SADRŽAJ

Predgovor > > > > > > > > > > > > > > > > > >	6
Uvod > > > > > > > > > > > > > > > > > >	9
Pravni temelji relevantni za provedbu istraživanja > > > >	13
Pogled Udruge gradova: Upravljanje lokalnim poslovima uz konzultiranje građana > > > > > > > > >	21
Prijašnja istraživanja - Projekt LOTUS > > > > > > > > >	31
Istraživanje o provođenju Kodeksa na lokalnoj razini > > >	37
Rezultati istraživanja > > > > > > > > > > > > > >	45
Stavovi organizacija civilnog društva > > > > > > > >	46
Praksa suradnje OCD-a i tijela JLS u procesu donošenja planova i ostalih akata > > > > > > > >	48
Preporuke za bolju suradnju > > > > > > > > >	66
Sudjelovanje OCD-a u procesima na nacionalnoj razini > > > > > > > > > > > > >	72
Stavovi jedinica lokalne samouprave > > > > > > > > >	74
Zaključak > > > > > > > > > > > > > > > > >	89
Primjeri dobre prakse > > > > > > > > > > > > > > > >	93
Opis jedinica lokalne samouprave uključenih u istraživanje > > > > > > > > > > > > > > > >	103
Popis organizacija koje su sudjelovale u istraživanju > > >	117
Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata > >	123

PREDGOVOR

ODRAZ - Održivi razvoj zajednice u svom djelovanju kontinuirano promiče i podupire uključivanje predstavnika civilnog sektora i zainteresirane javnosti u postupke odlučivanja na svim razinama; od lokalne do nacionalne pa sve do europske. ODRAZ je aktivno sudjelovao i u pripremi Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja i provedbe zakona, drugih propisa i akata (u nastavku teksta Kodeks), koji je Vlada RH usvojila krajem studenog 2009. Te je godine ODRAZ proveo bazno istraživanje o sudjelovanju udruga u donošenju zakona i propisa na nacionalnoj razini prije donošenja Kodeksa, što će omogućiti usporedbu napretka tog procesa nakon donošenja Kodeksa. Ovim istraživanjem smo željeli ispitati kako se Kodeks provodi na lokalnoj razini. Izabrali smo pet područja i devet jedinica lokalne samouprave: grad Zagreb, grad Zaprešić i općina Brdovec (Zagrebačka županija), grad Dubrovnik i općina Vela Luka (Dubrovačko-neretvanska županija), grad Čakovec i općina Sv. Martin na Muri (Međimurska županija) te gradove Knin i Drniš (Šibensko-kninska županija).

Naše iskustvo nedvojbeno potvrđuje kako su odluke i propisi kvalitetniji i primjenjiviji kada je u postupke njihova promišljanja, izrade i donošenja uključen širi krug dionika. Zbog toga smo i krenuli u ovo istraživanje, kroz koje smo htjeli ispitati postojeće stanje, ali i potaknuti procese na lokalnoj razini.

Usvajanje prakse sudjelovanja javnosti u odlučivanju i postupcima izrade propisa uvelike dobiva na značenju u kontekstu skorog pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, gdje se nizom dokumenata promovira taj način djelovanja (npr. Aarhuška konvencija na području zaštite okoliša¹ ili Bijela knjiga o europskoj vladavini iz 2001.) Bijela knjiga predlaže otvaranje procesa donošenja odluka kako bi se čim više ljudi i organizacija uključilo u oblikovanje i donošenje javnih politika Europske unije.

Na području informiranja, u Hrvatskoj je zadnjih godina dosta napravljeno na razini propisa: uz osnovni Zakon o pravu na pristup informacijama, odredbe o informiranju postale su važan dio posebnih zakona. Primjerice, u Zakon o zaštiti okoliša uključene su odredbe Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju

javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu na području zaštite okoliša. Uključivanje javnosti i partnerstvo javnog i civilnog sektora podržani su i u mnogim dokumentima (npr. Zajednički memorandum između Vlade Republike Hrvatske i Europske komisije o socijalnom uključivanju², Strategija održivog razvoja RH³).

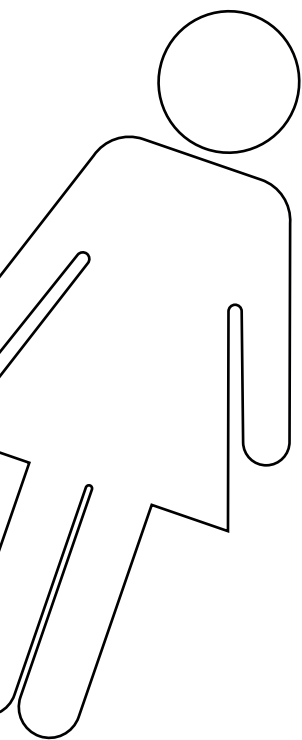
Može se ocijeniti da su, uz poboljšani pravni okvir, znatno unaprijedili i svijest i pripravnost na savjetovanje i suradnju među različitim dijelovima društva. No, preostaje nam ključni zadatak - promoviranje, razvijanje i jačanje prakse sudjelovanja organizacija civilnog društva, relevantnih stručnjaka i javnosti u postupcima izrade i donošenja programa i pravnih akata.

Zagreb, prosinac 2012.

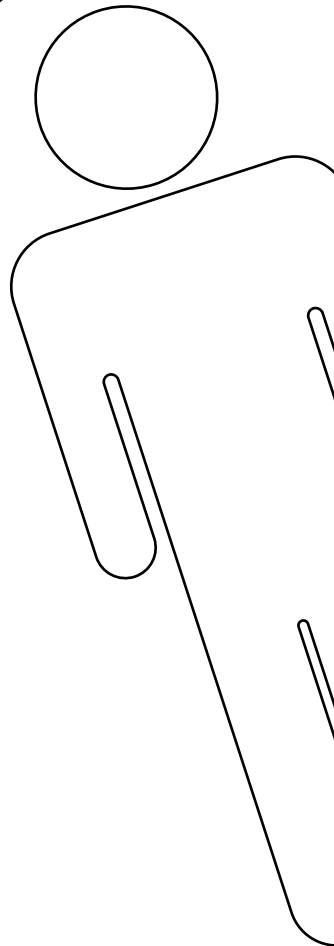
Lidija Pavić-Rogošić
direktorica ODRAZ-a

- 1 Narodne novine – Međunarodni ugovori, 1/07
- 2 [http://www.mspm.hr/djelokrug_aktivnosti/medunarodna_suradnja/jim_zajednicki_memorandum_o_socijalnom_ukljucivanju_rh/zajednicki_memorandum_o_socijalnom_ukljucivanju_hr/\(offset\)/20](http://www.mspm.hr/djelokrug_aktivnosti/medunarodna_suradnja/jim_zajednicki_memorandum_o_socijalnom_ukljucivanju_rh/zajednicki_memorandum_o_socijalnom_ukljucivanju_hr/(offset)/20)
- 3 Narodne novine, br.30/09

...SMATRAM
DA BI...

...ALI KADA
BI SVI...

Istraživanje o provođenju Kodeksa savjetovanja na lokalnoj razini provedeno je tijekom 2012. godine u okviru projekta "Jačanje aktivnog sudjelovanja stanovnika lokalnih zajednica u društvenim procesima", koji je financirala Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva. Voditelj projekta je ODRAZ-Održivi razvoj zajednice iz Zagreba, a partneri su: Europski dom Dubrovnik, ZvoniMir Knin, EOL iz Čakovca te Z.O.V. iz Zaprešića.

Provođenjem projekta željeli smo doprinijeti jačanju sudjelovanja javnosti u procesima donošenja i praćenja odluka na lokalnoj razini putem stjecanja znanja i vještina za analizu javnih politika te istraživanja o provođenju Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona i drugih propisa na lokalnoj razini.

O projektu "Jačanje aktivnog sudjelovanja stanovnika lokalnih zajednica u društvenim procesima"

Projekt se sastoji od dva elementa:

- 1.** Jačanje kapaciteta partnerskih organizacija u cilju boljeg razumijevanja i stjecanja znanja i vještina za sudjelovanje u izradi te praćenju provedbe akata i planova koje donosi javna uprava. Tijekom projekta provedene su dvije radionice:
 - Prva je bila posvećena općenitim pitanjima sudjelovanja javnosti, Kodeksu savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata te Smjernicama za njegovu primjenu
 - Tema druge radionice je bila praćenje i provođenje analize javnih politika te izrada izvještaja iz sjene.
- 2.** Istraživanje o provođenju Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata na lokalnoj razini u pet područja odnosno devet jedinica lokalne samouprave.

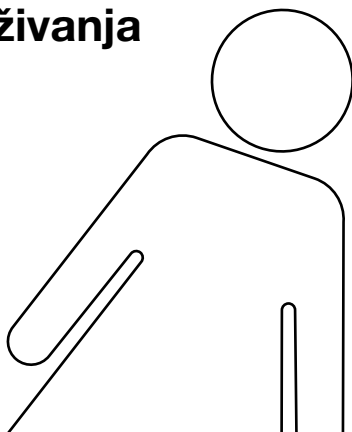
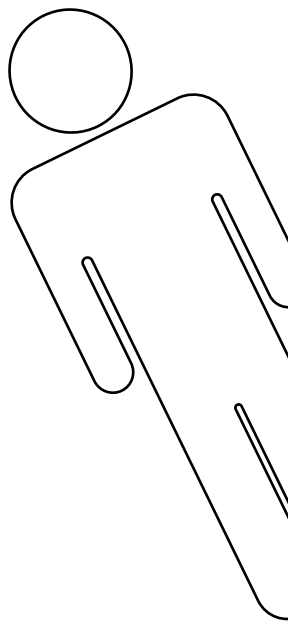
Osmišljeno je i provedeno istraživanje o sudjelovanju udruga i drugih organizacija civilnog društva u procesu izrade odluka i planova na lokalnoj razini u JLS iz četiri županije (Međimurska, Zagrebačka, Dubrovačko-neretvanska i Šibensko-kninska) te u Gradu Zagrebu. U sklopu istraživanja ispitana je razina uključivanja zainteresirane javnosti u postupke odlučivanja te provedbu Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata, koji je usvojila Vlada RH krajem studenog 2009. Istraživanje je obuhvatilo praćenje rada jedinica lokalne samouprave te organizacija civilnog društva koje provode aktivnosti zagovaranja. To je ujedno bila i prilika za informiranje uključenih dionika o publikaciji Smjernice za primjenu Kodeksa koju je izdao Ured za udruge u 2010.

Zahvale

Zahvaljujemo svim organizacijama civilnog društva koje su sudjelovale u projektu i istraživanju - ispunjavanjem anketnih upitnika, sudjelovanjem u radionicama i u provedbi dodatnih razgovora ili dostavljanjem dodatnih informacija. Pored udruga, ispunjene upitnike dobili smo i od dvije sindikalne središnjice, udruge poslodavaca, neprofitne ustanove te vijeća nacionalnih manjina.

Također, zahvaljujemo zaposlenicima jedinica lokalne samouprave koji su dali osvrt na dosadašnju suradnju s organizacijama civilnog društva te Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnoga društva koja je prepoznala važnost projekta i financijski ga podržala.

**Pravni temelji
relevantni za
provedbu istraživanja**

Ustav Republike Hrvatske

Člankom 38., stavak 4. Ustava Republike Hrvatske⁴ jamči se pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti. Ograničenja prava na pristup informacijama moraju biti razmjerna naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju te nužna u slobodnom i demokratskom društvu, a propisuju se zakonom.

Zakon o pravu na pristup informacijama

Zakon o pravu na pristup informacijama¹ u članku 20. stavku 2. propisuje da su tijela javne vlasti u čijoj je nadležnosti izrada nacрта zakona i podzakonskih akata dužna objavljivati nacрте tih akata te omogućiti ovlaštenicima² da se u primjerenom roku o njima očituju. Temeljem odredbi istoga Zakona, nacrti zakona i podzakonskih akata, pisana očitovanja korisnika i konačni prijedlozi navedenih akata objavljuju se na prikladan način, u službenim glasilima ili na informatičkom mediju tijela koje je nadležno za njihovu izradu i to neovisno o pojedinačnim zahtjevima ovlaštenika za pristup određenoj informaciji. Drugim riječima, postoji obveza konzultiranja javnosti u fazi izrade nacрта propisa, prije nego li postane službeni prijedlog koji se upućuje u postupak donošenja odnosno u saborsku proceduru.

Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata

Vlada Republike Hrvatske usvojila je krajem studenoga 2009., Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata⁷ (u daljnjem tekstu: Kodeks), temeljem Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2006. do 2011. i Operativnog plana, mjera Akcijskog plana uz Strategiju suzbijanja korupcije te Strategije reforme državne uprave za razdoblje 2008.-2011.

4 Pročišćeni tekst, Narodne novine br. 85/10

5 Narodne novine br. 172/03., 144/10,38/11, 77/11

6 Domaća ili strana fizička ili pravna osoba koja zahtjeva pristup informaciji

7 Narodne novine, br.140/09

Jedno od temeljnih obilježja suvremenih demokracija jest razvijeno civilno društvo koje se, između ostalog, ostvaruje u otvorenom dijalogu, suradnji pa i partnerstvu građana, organizacija civilnoga društva, odnosno općenito zainteresirane javnosti s javnim i državnim institucijama. Prihvaćanje takve aktivne uloge građana, otvorenosti i javnosti kao temeljnih vrijednosti znači i spremnost državnih i javnih institucija na poduzimanje djelotvornih mjera savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata.

Članak 1., stavak 1. Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske u suradnji sa Savjetom za razvoj civilnoga društva proveo je savjetovanje s organizacijama civilnoga društva o ciljevima i sadržaju akta koji će pružiti smjernice za učinkovito savjetovanje državnih tijela i zainteresirane javnosti u postupku donošenja zakona i drugih akata, kao i postojećim dobrim praksama savjetovanja koje već provode pojedina tijela državne uprave.

Sadržaj Kodeksa uvelike je usklađen s aktom Europske komisije Opća načela i minimalni standardi savjetovanja zainteresiranih strana od strane Europske komisije⁸, kojeg Europska komisija primjenjuje od 2003., kao i s Kodeksom sudjelovanja civilnog društva u odlučivanju⁹ kojeg je svojom Deklaracijom podržalo Vijeće ministara Vijeća Europe u listopadu 2009.

Kodeksom se utvrđuju opća načela, standardi i mjere za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata državnih tijela, kojima se uređuju pitanja i zauzimaju stavovi od interesa za opću dobrobit (zaštita i promicanje ljudskih prava, javne službe, pravosuđe, zaštita okoliša i drugo).

8 General principles and minimum standards for consultation of interested parties by the Commission' COM(2002)704

9 Code of good practice for civil participation in the decision-making process

Savjetovanje, u smislu ovoga Kodeksa, uklapa se u širi koncept sudjelovanja zainteresirane javnosti u postupcima odlučivanja te obuhvaća četiri stupnja:

- informiranje
- savjetovanje
- uključivanje
- partnerstvo.

Zainteresirana javnost, u smislu ovoga Kodeksa, su: građani, organizacije civilnoga društva (neformalne građanske grupe ili inicijative, udruge, zaklade, fundacije, privatne ustanove, sindikati, udruge poslodavaca), predstavnici akademske zajednice, komore, javne ustanove i druge pravne osobe koje obavljaju javnu službu ili na koje može utjecati zakon, drugi propis ili akt koji se donosi odnosno koje će biti uključene u njegovu provedbu.

Opća načela savjetovanja su:

- sudjelovanje - građani, odnosno zainteresirana javnost imaju aktivnu ulogu i svojim sudjelovanjem utječu na unaprijeđenje kvalitete programa, zakona, drugih propisa i akata, te općenito na kvalitetu usluga javne uprave
- povjerenje - zajednički cilj poboljšanja kvalitete života građana može se ostvariti samo na temelju uzajamnog povjerenja i uvažavanja.
- otvorenost i odgovornost - javna vlast provodi savjetovanje uz jasno pojašnjenje pitanja o kojima se traži povratna informacija zainteresirane javnosti te razloga donošenja određenog propisa, dok predstavnici zainteresirane javnosti otvoreno i odgovorno navode interese, odnosno kategorije i brojnost korisnika koje predstavljaju.
- djelotvornost - savjetovanje se pokreće u ranoj fazi postupka izrade, kada još uvijek postoji mogućnost utjecaja, vodeći ujedno računa da postupak savjetovanja treba održati prihvatljivu ravnotežu između potrebe

za djelotvornim donošenjem akata i potrebe za odgovarajućim doprinosom predstavnika zainteresirane javnosti.

Kodeks je predvidio i program sustavne edukacije koordinatora za savjetovanje kojeg bi trebala imenovati sva središnja tijela državne uprave odnosno uredi Vlade zaduženi za izradu nacrt-a zakona, drugih propisa i akata, kao kontakt osobe s ciljem dosljednog praćenja i koordinacije postupaka savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.

Minimalni standardi i mjere za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću jesu:

- pravodobno informiranje o planu donošenja zakona, drugih propisa i akata
- dostupnost i jasnoća sadržaja postupka savjetovanja
- jasno naznačen rok provedbe internetskog i drugih oblika savjetovanja
- povratna informacija o učincima provedenog savjetovanja
- usklađenost primjene standarda i mjera savjetovanja u državnim tijelima.

Primjena Kodeksa na lokalnoj i regionalnoj razini

Odredbom članka IX. Kodeksa određeno je da ga odgovarajuće primjenjuju tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe koje imaju javne ovlasti u postupcima donošenja općih akata kojima uređuju pitanja iz svoga djelokruga, a kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana ili druga pitanja od interesa za opću dobrobit građana i pravnih osoba na njihovu području, odnosno području njihove djelatnosti (uređenje naselja i stanovanja, prostorno planiranje, komunalna djelatnost i druge javne službe, zaštita okoliša, i drugo).

Lokalna i mjesna samouprava u Republici Hrvatskoj

Lokalna samouprava u Republici Hrvatskoj posebna je ustavna kategorija sa zagaraniranom samostalnošću lokalnih jedinica koja se ogleda u pravu građana da neposredno biraju predstavnička tijela, odlučuju o njihovoj unutarnjoj organizacijskoj strukturi, samostalno raspoređuju prihode kojima financiraju obavljanje lokalnih poslova i organizaciju javnih službi. Samostalnost, ali i značaj lokalne samouprave ogledaju se i u postojanju stabilnog i primjerenog normativnog okvira i sudske prakse koji poštuju ustavnost i zakonitost pri svakom interveniranju tijela središnje vlasti u lokalnu samoupravu, i to u kontekstu prava, ustrojstva, djelokruga te prihoda lokalnih jedinica. O položaju i značaju lokalne samouprave svjedoči ustavna odredba prema kojoj je i sama državna vlast ograničena tek Ustavom zajamčenim pravom građana na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu. Posljedično tomu, obveza je Sabora da o donošenju zakona kojima se uređuje lokalna samouprava odlučuje većinom glasova svih zastupnika.

Lokalna samouprava uređena je Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi¹⁰. Shodno odredbi članka 24. toga Zakona, građani mogu neposredno sudjelovati u odlučivanju o lokalnim poslovima putem referendumu i mjesnog zbora građana, u skladu sa zakonom i statutom jedinice. Također, sukladno odredbi članka 25. Zakona, građani imaju pravo predstavničkom tijelu predlagati donošenje određenog akta ili rješavanje određenog pitanja iz samoupravnog djelokruga jedinice. Dodatnu obvezu ustanovio je i članak 26. Zakona koji propisuje da su tijela lokalnih jedinica dužna omogućiti građanima i pravnim osobama podnošenje predstavlki i pritužbi na svoj rad kao i na rad njihovih upravnih odjela i službi te na nepravilan odnos zaposlenih u upravnim tijelima.

Odredbom članka 57. Zakona predviđeno je osnivanje mjesnih odbora kao oblika neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana. U gradovima se mogu osnivati i gradski kotarevi ili gradske četvrti kao posebni oblici mjesne samouprave.

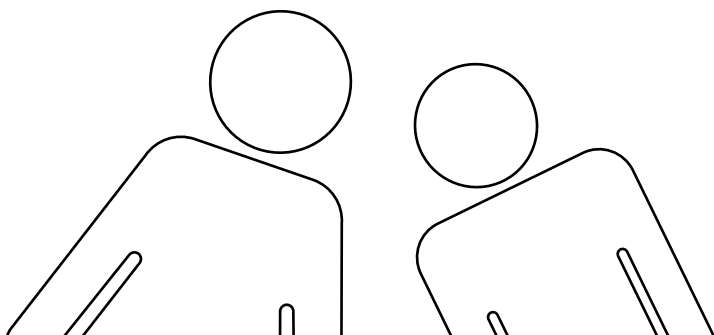
10 Narodne novine, broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09 i 150/11

Lokalna samouprava neposredna je razina vlasti i sudjelovanja građana u kojoj se ogleda uspješnost demokracije u cjelini. Sustav je to lokalnih jedinica koje samostalno i u okviru vlastitih prihoda odlučuju o građanima primarno bitnim pitanjima i pružaju javne usluge. Samoupravni djelokrug lokalnih jedinica obuhvaća od komunalnih pitanja i organizacije javnih komunalnih službi, uređenja naselja, predškolskog odgoja i osnovnog obrazovanja, do kulture, tjelesne i tehničke kulture te sporta. Posebno su značajni prostorni planovi koje donose lokalne jedinice i kojima određuju ne samo budući izgled, već i osmišljenost i kvalitetu vlastitog prostora. Proračun koji lokalne jedinice donose nije samo financijski dokument, već se u njemu ogledaju vizija razvoja i budući razvojni prioriteti, determiniraju se mogućnosti i budućnost građana. Sve su to pitanja o kojima predstavnička tijela lokalnih jedinica, vijeća ili skupštine, donose samostalne odluke koje podliježu jedino i isključivo nadzoru zakonitosti od strane nadležnih državnih tijela. Odluke donose na temelju ovlasti i povjerenja građana dobivenih na izborima pa je opravdano očekivati da se pri svakoj odluci rukovode mišljenjem i interesima građana koje predstavljaju u vijeću.

Mjesna je samouprava građanima još dostupnija i bliža te putem mjesnih odbora i gradskih četvrti imaju priliku bez posrednika i bez ograničenja sudjelovati u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na njihov život i rad. Budući prema Ustavu Republike Hrvatske i lokalna i mjesna samouprava svoju snagu i legitimnost crpe iz volje građana, nema segmenta samoupravnog djelokruga iz kojeg bi građani mogli biti isključeni odnosno u kojem bi bilo tko drugi bio pozvaniji odlučivati od građana samih. Bilo da je riječ o zborovima građana, potpisivanju peticija, internetskim savjetovanjima ili pak neposrednom dijalogu s lokalnim čelnicima, oblika uključivanja i konzultiranja građana i njihovih organizacija ne nedostaje. Usprkos tome, često smo svjedoci da nedostaje volje i svijesti o značaju dijaloga, a time i o ulozi građana u lokalnoj i mjesnoj samoupravi.

**Pogled Udruge
gradova: Upravljanje
lokalnim poslovima uz
konzultiranje građana**

Zašto konzultirati građane i relevantne dionike?

Lokalna samouprava i tijela lokalne vlasti, ali i mjesne samouprave najbliže su građanima. Shodno tome, njihovo je pravo da odlučuju o onim pitanjima koja doslovno određuju kvalitetu života građana – poreznih obveznika. Njihova je pak dužnost da se u organiziranju javnih usluga koje pružaju građanima rukovode ne samo načelima učinkovitosti, ekonomičnosti i svrsishodnosti, već i u tome da javne poslove i usluge organiziraju na optimalan i građanima najprihvatljiviji način. Do optimalnih rješenja u upravljanju lokalnim poslovima nije moguće doći bez konzultiranja građana i njihova potpunog uključivanja u sve vidove i aktivnosti koje se provode u okviru lokalne samoupravne jedinice. Imajući u vidu nedostatak demokratske tradicije i kulture dijaloga na svim razinama u Hrvatskoj, ali i realnu gospodarsku situaciju i sve slabiji fiskalni kapacitet lokalne samouprave, ipak ostaje polazna premisa da su konzultiranje građana, transparentnost u trošenju i raspolaganju proračunskim sredstvima te stalne korekcije svih nepravilnosti, jedini ispravan način djelovanja svake pa i najmanje lokalne jedinice.

Teoretski, i nije se posebno teško usuglasiti s naprijed navedenim pa ipak situacija u praksi i svakodnevnoj primjeni odredaba o konzultiranju i uključivanju građana i organizacija civilnog društva, bitno je drugačija. Konzultiranje i uključivanje građana, istinski i argumentiran dijalog vođen u dobroj vjeri, ipak najčešće izostaju. Pri tome situacija nije u bitnome drukčija ovisno o tome jesu li odredbe o konzultiranju formalne i obvezujuće prirode ili pak neformalne i uvjetovane jedino logikom stvari i potrebom rješavanja problema, a time i potpuno u ovisnosti od procjene lokalne jedinice.

Lokalne jedinice itekako su zainteresirane da temeljni zakoni koji uređuju lokalnu samoupravu, njezine ovlasti i odgovornosti, ustroj i financiranje, kao i sva ostala pitanja od značaja, u konačnici budu što kvalitetniji i što primjereniji potrebama lokalne samouprave, time i građana. Posljednjih se godina putem nacionalne Udruge gradova, uz kampanje i obraćanja javnosti, kontinuirano inzistira na provedbi konzultacija s nacionalnim udrugama lokalnih jedinica. Konzultiranje središnjih državnih

tijela s nacionalnim udrugama lokalnih jedinica obveza je tijela središnje vlasti sukladno čitavom nizu akata. S aspekta lokalne samouprave najvažnije je spomenuti u cijelosti ratificiranu Europsku povelju o lokalnoj samoupravi¹¹ i Poslovnik Vlade Republike Hrvatske¹² pa ipak na tu obvezu valja kontinuirano podsjećati.

Udruga gradova stoga potiče i godinama se zalaže da ovaj proces zaživi i ojača te postane jedini mogući način pripreme i donošenja zakona, i to posebno onih koji tvore sustav lokalne samouprave koji je sam po sebi - ustavna kategorija. Mora se priznati da su u ovom kontekstu u posljednjih nekoliko godina doista i učinjeni znatni pomaci, no prostora za poboljšanja svakako ne nedostaje. Konzultiranje jest proces i to jedini proces koji može rezultirati dobrim i općeprihvaćenim rješenjima, no svijest o potrebi konzultiranja, jednako kao i politička kultura općenito, grade se i jačaju desetljećima. Afirmiranju procesa svakako će pripomoći podsjećanje svih relevantnih „institucija i instanci“ na činjenicu da je lokalna samouprava ne samo ustavna kategorija već i jednako vrijedna i jednako kvalitetna sastavnica vlasti i javne uprave koju valja ojačati i funkcionalno i financijski.

Stanje u Hrvatskoj

Uviđajući značaj konzultiranja, dijaloga, argumentiranosti i asertivnosti na relaciji lokalna samouprava – tijela središnje državne vlasti, ipak se tek rijetke lokalne jedinice odlučuju na kontinuiranu provedbu konzultiranja građana na svome području. Poučene višegodišnjom praksom donošenja zakona o lokalnoj samoupravi, a bez sudjelovanja lokalne samouprave, lokalne su se jedinice itekako osvjedočile koliki je značaj i koje su prednosti konzultiranja. Tim je više začuđujuća činjenica da se lokalne jedinice tek sporadično odlučuju konzultirati i uključiti građane u procese odlučivanja u situacijama kada one same odlučuju o pitanjima i problemima koji se neposredno reflektiraju na standard i kvalitetu života građana. Lokalne građanske inicijative i udruge koja djeluju u okviru lokalnih jedinica često se promatraju

11 Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 14/97, 28/07, 4/08 i 5/08

12 Narodne novine, broj 154/11 i 121/12

s podozrenjem pa i s predrasudama. Donekle su iznimka udruge koje, uvjetno rečeno, tradicijski postoje i djeluju na određenom području i čije djelovanje traje nekoliko desetljeća, zatim umirovljeničke udruge ukoliko bilježe kontinuirano trajanje te sportske udruge i amaterska kulturna društva. Njima su lokalne jedinice samouprave spremne financijski pomoći, ustupiti im prostor i pružiti konkretne usluge, no konzultiranje u pravom smislu ovdje se provodi tek kao iznimka.

Situacija se svakako mora izmijeniti nabolje, a dosadašnji obrasci ponašanja moraju se napustiti. Na jednak način kao što od središnje državne vlasti očekuje dijalog, lokalna samouprava mora usvojiti i sebi postaviti obvezu provedbe dijaloga, rasprava i konzultiranja s građanima i zainteresiranim lokalnim udrugama. Ta obveza mora biti proširena na sve segmente vlastita samoupravnog djelokruga. Konzultiranje se danas provodi na lokalnoj razini kada se radi o aktima prostorno-planske dokumentacije čije je donošenje preciznije razrađeno posebnim zakonom i to u pogledu faza i rokova provedbe, javnog uvida, dostave prijedloga, očitovanja i ostaloga. Poštuju se posebnim zakonom striktno propisane procedure uključivanja građana i pribavljanja njihovih mišljenja i prijedloga. Premda smo svjesni koji utjecaj i značaj prostorno planska dokumentacija ima po razvoj i budućnost cijele lokalne jedinice, ali i šire regije, uobličavanje prostora ipak ne bi trebala, a niti smjela biti jedina tema vrijedna konzultiranja i uključivanja građana u proces usvajanja akata na lokalnoj razini.

Važnost podizanja svijesti i edukacije

Jedan od načina pokretanja u željenom smjeru, dakle prema afirmaciji konzultiranja i uključivanju građana i njihovih organizacija u odlučivanje lokalnih jedinica, upravo je edukacija svih osoba involviranih u lokalnu samoupravu o prednostima, značaju i obvezama tijela lokalne samouprave u pogledu konzultiranja. Taj iznimno važan proces moraju podržati i lokalni izvršni čelnici, članovi lokalnih predstavničkih tijela, a posebno zaposlenici upravnih odjela i službi u okviru lokalne jedinice.

Prilagođeni bi oblici obuke mogli donijeti, ponegdje već i jesu, velike pomake. Udruga gradova, nastavno na raniji projekt proveden u suradnji s norveškom organizacijom lokalnih jedinica, osmislila je i provodi edukacije vijećnika gradskih vijeća u koje su uključeni ne samo vijećnici, dakle članovi predstavničkih tijela koja donose sve odluke iz samoupravnog djelokruga lokalnih jedinica, već i izvršni čelnici i službenici upravnih odjela i službi gradova. Uključeni su i članovi gradskih savjeta mladih – savjetodavnih tijela koja su lokalne jedinice dužne osnivati sukladno posebnom zakonu, sa zadaćom aktivnog uključivanja mladih osoba u javni život tih jedinica.

Ne ograničivši edukaciju samo na lokalnu razinu, uključili smo i članove tijela mjesne samouprave, mjesnih odbora i gradskih četvrti, zanemarenog aspekta organiziranja aktivnosti građana koji ima potencijal, no ne i prihode, odnosno ingerencije.

Uz načelne teme i zakonski okvir lokalne samouprave, poseban je blok tema posvećen upravo uključivanju građana i njihovih organizacija u procese pripreme i usvajanja odluka. Tako se, primjerice, obrađuje komunikacija s građanima, sudjelovanje građana u procesima odlučivanja i zagovaranje njihovih interesa te uključivanje građana u proračunski proces. Polaznicima se predstavljaju iskustva „s terena“, dakle iz konkretnih lokalnih jedinica, predstavljaju im se primjeri dobre, ali i one druge prakse i što je posebno bitno daju im se provjerljivi i konkretni podaci i pokazatelji. Primjerice, uključiti građane u donošenje proračuna nije striktna zakonska obveza no takva praksa polučila je u jedinici u kojoj je uvedena konkretna poboljšanja, racionalnije i ekonomičnije prosuđivanje o raspodjeli raspoloživog proračunskog novca, bolji uvid u probleme i razmišljanja građana, time u konačnici i uštede financijskih sredstava. Umjesto teorije, pokazuju se konkretni podaci prikupljeni iz gradova.

U svakom smislu i na svaki način treba jačati veze, kontakte i komunikaciju građana i lokalnih udruga s tijelima lokalne vlasti. I jedni i drugi djeluju aktivno i lokalno. Determinirani su lokalnim prilikama i raspoloživim kapacitetima. Nije nerealno ni odviše optimistično ustvrditi da su usmjereni jačanju i podizanju lokalnih kapaciteta. Lokalne jedinice već samim osnivanjem te ulogom u organizaciji javnih poslova, a lokalne udruge segmentirano, usmjereno djelokrugom i statutom. Postoji podudarnost zadataka, problema, ograničenja, shodno tome i podudarnost nakana. Brine, međutim, što institucionalno ne postoji doticajna točka između lokalne jedinice i udruga koje se osnivaju na njezinom području. Lokalna samouprava financira aktivnosti i rad udruga, no komunikacija s udrugama često se svodi na onu elementarnu. Rijetke su lokalne jedinice, mahom su to gradovi, koji imaju povelje o suradnji s civilnim sektorom na svome području.

Dobra mogućnost - Savjeti mladih

Savjeti mladih na lokalnoj razini poseban su, nerijetko zanemaren potencijal. U nekoliko je gradova, upravo na poticaj i inicijativu Udruge gradova, uvedena praksa obvezne dostave cjelokupnog materijala sa sjednica i članovima gradskih savjeta mladih, omogućeno im je aktivno sudjelovanje na sjednicama, predlaganje amandmana i sudjelovanje u radu radnih tijela, odbora i povjerenstava gradskih vijeća. Uključivanje predstavnika savjeta mladih iznimno je bitno najmanje iz dva aspekta: slijedom zakonskih odredaba savjeti mladih savjetodavna su tijela gradskih vijeća, jednako tako, nema te odluke koju donosi gradsko vijeće, a da se neposredno ili posredno ne odnosi na mlade stanovnike grada.

Partnerstvo za otvorenu vlast

Republika Hrvatska od kraja 2011. članica je međunarodne inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast, pokrenute sa zadaćom

ostvarivanja konkretnih i mjerljivih pomaka prema transparentnosti i otvorenosti rada tijela javne vlasti te uključivanja građana i organizacija civilnog društva u odlučivanje. Vlada je početkom 2012. osnovala Savjet inicijative u čije su članstvo, uz predstavnike državnih tijela, uključeni i predstavnici organizacija civilnog društva. Zadaća je Savjeta koordinirati i pratiti ostvarivanje mjera i aktivnosti ustanovljenih Akcijskim planom za provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2012.-2013., usvojenim u travnju 2012. Akcijski plan fokusiran je na sljedeća prioritetna područja: fiskalna transparentnost, pristup informacijama, korištenje informacijskih tehnologija te sudjelovanje građana i civilnog društva.

Udruga gradova aktivno sudjeluje u radu Savjeta inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast. Također, aktivno smo sudjelovali u izradi Akcijskog plana, a nastojimo doprinijeti i njegovom ostvarivanju u praksi lokalnih jedinica, kako bi se podigla razina transparentnosti i otvorenosti lokalnih vlasti prema građanima i ostaloj zainteresiranoj javnosti.

Prijedlog - uvođenje obveze konzultiranja u Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi

Udruga gradova uputila je Ministarstvu uprave, središnjem državnom tijelu nadležnom za sustav lokalne samouprave, prijedloge za koje smo ocijenili kako bi predstavljali bitan korak naprijed u kontekstu otvorenosti vlasti na lokalnoj razini. Konkretno, predložili smo Ministarstvu da se u budući Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi uvrsti novi članak kojim će se načelno utvrditi obveza konzultiranja lokalnih jedinica s građanima i zainteresiranom javnošću, dok će se detaljnija razrada i propisivanje načina konzultiranja prepustiti općim aktima samih jedinica.

Predložili smo obvezu lokalnih jedinica da na svojim službenim mrežnim stranicama objave okvirni godišnji plan normativne aktivnosti i okvirni plan savjetovanja građana i zainteresirane javnosti o nacrtima općih akata koje donose nadležna tijela jedinica u svome samoupravnom djelokrugu. Okvirni se planovi normativnih aktivnosti odnosno savjetovanja za sljedeću kalendarsku godinu, sukladno prijedlogu Udruge gradova, moraju objaviti do

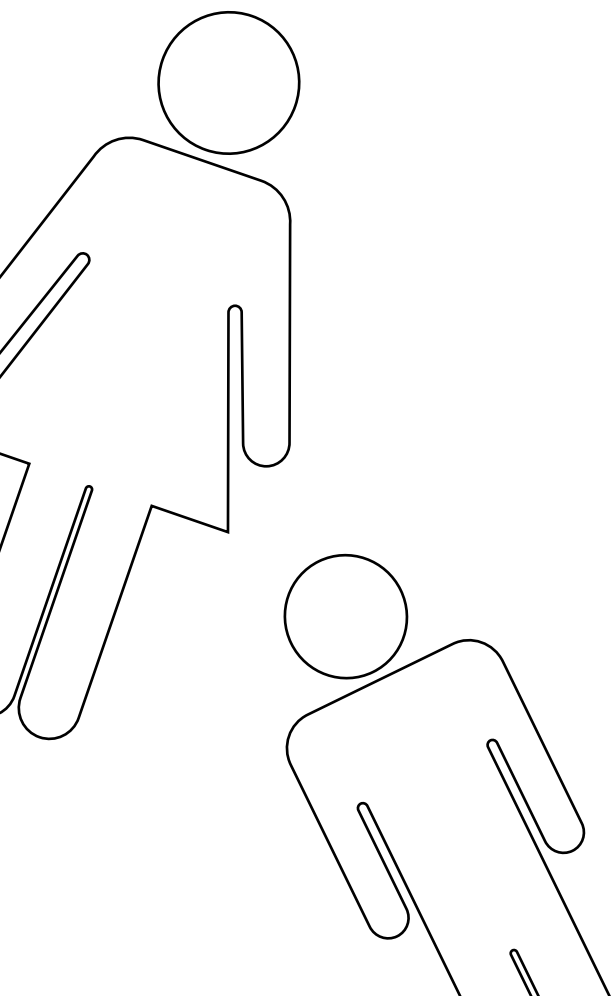
kraja tekuće kalendarske godine te nadopunjavati tijekom godine ovisno o izmjenama i dopunama normative na državnoj razini i potrebi usklađivanja općih akata lokalnih jedinica s promjenama zakonskih i podzakonskih propisa. Uz obavijest o početku provedbe savjetovanja građana i zainteresirane javnosti, na mrežnim se stranicama lokalne jedinice mora objaviti nacrt prijedloga općeg akta, poslovnička obrada nacrta prijedloga s razlozima za donošenje akta te obrazloženje nacrta prijedloga. Sve su lokalne jedinice, prema prijedlogu, dužne oblike i načine provedbe konzultacija s građanima i zainteresiranom javnošću razraditi svojim općim aktima. Što se tiče rokova, predložili smo da savjetovanje ne može trajati kraće od 15 dana te da, u pravilu, traje 30 dana. Kako forma i ponovno ne bi prevladala sadržaj, u roku 15 dana od dana dovršenja savjetovanja nadležno tijelo lokalne jedinice na službenoj mrežnoj stranici morat će objaviti izvještaj o prihvaćenim i neprihvaćenim primjedbama na nacrt prijedloga općeg akta. Nadamo da će i ova inicijativa biti ocijenjena prihvatljivom te da će predloženi članak biti uvršten u tekst budućeg Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Zaključak

Potrebno je puno volje i umješnosti, ali i ustrajnosti u dijalogu sa središnjom državnom vlasti kako bismo u godinama koje slijede u potpunosti ostvarili ulogu koju lokalna samouprava ima i koju zaslužuje prema Ustavu Republike Hrvatske. Ovdje u prvom redu mislim na daljnju decentralizaciju i to i funkcionalnu i fiskalnu kako bi lokalna samouprava konačno i u potpunosti preuzela sve Ustavom utvrđene nadležnosti iz svoga samoupravnog djelokruga. Jednako je tako puno volje, umješnosti i ustrajnosti potrebno građanima i njihovim organizacijama kako bi dijalog u okviru lokalnih jedinica uistinu zaživio i postao obrazac ponašanja, a ne tek iznimka i način premošćivanja potencijalno konfliktnih stanja. Dodatno situaciju čini složenijom to što lokalna samouprava danas djeluje u gospodarski izrazito nepovoljnim okolnostima. Uz gospodarsku krizu, visoku stopu nezaposlenosti i pad aktivnosti, a time i pada proračunskih prihoda, lokalna je samouprava opterećena i ograničavajućim zakonskim okvirom kojim se konstantno nameću nove obveze, bez da se ujedno i osiguraju potrebna sredstava za obavljanje dodatnih zadaća. U situaciji kada se funkcioniranje velikog dijela lokalnih jedinica svodi tek na opstanak i podmirivanje elementarnih troškova i aktivnosti, konzultiranje se doživljava „dodanom vrijednošću“ i demokratskim uresom čija je potpuna primjena ostavljena za neka druga, bolja vremena.

Nives Kopajtich - Škrlec, dipl. iur.
Kordinatorica poslova za
Udrugu gradova u Republici Hrvatskoj

**Prijašnja istraživanja -
Projekt LOTUS**

Projekt LOTUS (Lokalna, odgovorna i transparentna uprava i samouprava) svake dvije godine provodi udruga GONG u partnerstvu s Udrugom gradova¹³. Prvo istraživanje provedeno je početkom 2009. Drugo istraživanje iz 2011. obuhvatilo je sve gradove i općine te sve županije u Hrvatskoj. Ciljevi tog projekta su: i) analizirati procedure i prakse upravljanja u jedinicama lokalne vlasti u područjima transparentnosti i suradnje s civilnim društvom te ii) utvrditi dobre prakse i ključne manjkavosti u tim područjima u cilju unaprjeđenja.

LOTUS transparentnost rada jedinica lokalne i regionalne samouprave ocjenjuje kroz pet elemenata:

1. javnost sjednica predstavničkog tijela (vijeće/skupština),
2. javnost rada izvršne vlasti (javnost odluka jedinica lokalne samouprave),
3. suradnja s civilnim društvom,
4. poštivanje Zakona o pravu na pristup informacijama te
5. izravna participacija građana u odlučivanju (ustroj mjesne samouprave).

Informacije su za potrebe istraživanja prikupljane uvidom u statute gradova/općina te poslovnike vijeća i skupština, putem upitnika koji je poslan svim gradovima/općinama, pregledom službenih internetskih stranica te direktnim kontaktom putem telefona.

Razina transparentnosti ukupno gledano je sljedeća: 6% je izrazito netransparentno, 25% djeluje transparentno, 53% je nedostavno transparentno, a svega 16% je izrazito transparentno. Istraživanje pokazuje da su transparentnije županije i gradovi (nema izrazito netransparentnih), a manje općine (čak 22% izrazito netransparentnih).

U odnosu na javnost sjednica vijeća/skupštine prevladavaju formalni mehanizmi, a postotak opada proporcionalno zahtjev-

13 Više na <http://www.gong.hr/page.aspx?PageID=230>

nošću angažmana (npr. građani imaju pravo praćenja sjednica – 94%, objava priopćenja na Internetu – 30%, snimka sjednice na Internetu – 2%).

Javnost rada izvršne vlasti je zabrinjavajuća s obzirom na znatno više ovlasti direktno izabраних (grado)načelnika i župana: svega 36% njihovih odluka je na internetskim stranicama, 34% ih ima određen termin za primanje građana a svega 20% obavještava javnost o proračunu na razumljiv način, tzv. “proračun u malom”.

Istraživanje je pokazalo izostanak primjene mehanizama savjetovanja predviđenih Kodeksom savjetovanja. Početkom 2011. primjena Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću primjenjivala se samo u dva grada i jednoj općini.

Kod primjene Zakona o pravu na pristup informacijama prisutno je zadovoljavanje formalnih mehanizama, no još 17% nema službenika za informiranje, a 29% nema katalog informacija.

Najlošije rangirana dimenzija je suradnja s OCD-ima (prosječna ostvarenost 26%): svega 14% ima dokumente o suradnji, dok je nešto bolja situacija s osnivanjem savjetodavnih tijela (42%) i savjeta mladih (41%).

Pokazalo se da je financiranje OCD-a još uvijek u velikoj mjeri netransparentno: dok je 62% financiralo aktivnosti ili projekte OCD-a, samo 30% financiranja temeljilo se na javnom natječaju, a samo 21% je objavilo rezultate na internetskim stranicama.

Također se pokazalo nerazumijevanje pojma „civilno društvo” – 19% ispitanih je davalo primjere socijalnih transfera (prijevoz učenika, socijalni izdaci za osobe s invaliditetom, naknade za novorođenčad), javnih radova (zapošljavanje uz suradnju s HZZ-om), uklanjanja arhitektonskih barijera (izgradnja rampi, obilježavanje parkirališta) te financiranja aktivnosti tijela javne vlasti (zavodi za javno zdravstvo).

Statuti definiraju ustroj mjesne samouprave u gotovo svim ispitanim jedinicama (97%), no mjesni odbori su konstituirani u njih 60%. U ostvarivanju izravne participacije građana pokazao se

tako svojevrsni paradoks – iako je mjesna samouprava detaljno uređena u statutima 157 gradova i općina, u njima nisu održani izbori niti su konstituirani mjesni odbori.

U zaključku, istraživački tim navodi da su rezultati nešto bolji nego 2009., ali je transparentnost još uvijek nedostatna (30% vs. 18% transparentnih). Poručuju da je transparentnost u prvom redu pitanje političke volje.

LOTUS 2011.

Najtransparentnije županije:

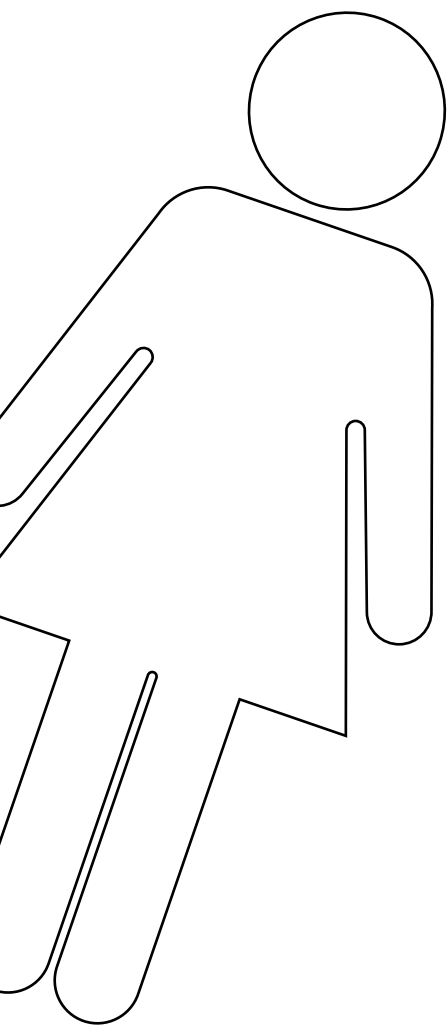
1. Krapinsko-zagorska županija
2. Varaždinska županija

Najveći napredak u odnosu na LOTUS 2009.:

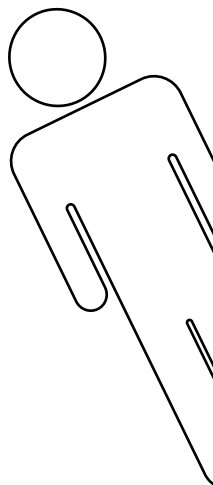
Općina Pučišća

Najtransparentnij gradovi i općine:

1. Rijeka
 2. Labin i Samobor (isti broj bodova)
 3. Pula
 4. Opatija
 5. Crikvenica
 6. Zaprešić
 7. Slavonski Brod
 8. Kutina
 9. Novi Marof
 10. Osijek i Čakovec (isti broj bodova)
-

**Istraživanje o provođenju
Kodeksa na lokalnoj
razini**

Praksa je pokazala da jedinice lokalne samouprave (JLS) relativno rijetko i sporadično uključuju zainteresiranu javnost u procese oblikovanja i praćenja provedbe akata i planova. Zbog toga je primjena odredbi Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću te odredbi drugih dokumenata koji reguliraju ovu problematiku od iznimne važnosti za podizanje stupnja demokratičnosti i transparentnosti u radu javne uprave, a samim time i kvalitete akata i planova koji se donose na lokalnoj razini. Posredno, ovi postupci utječu na smanjenje troškova koji nastaju zbog nemogućnosti primjene neadekvatnih i neraspavljenih odredbi akata i planova u lokalnim zajednicama.

S druge strane, pitanje sudjelovanja organizacija civilnog društva (OCD) u procesima odlučivanja na lokalnoj razini treba promatrati i kroz prizmu njihova kapaciteta te spremnosti za dostavu konkretnih primjedaba i prijedloga. Proces savjetovanja koji je Ured za udruge proveo tijekom 2008. o tekstu nacрта Kodeksa pokazao je da na općoj razini postoji veliki interes udruga za sudjelovanje u predmetnim procesima, no da često izostaje akcija i dostava konkretnih prijedloga. Poneki OCD-i su često skloni kritizirati određena rješenja, istovremeno ne nudeći kvalitetnija. Tako je u predmetnom procesu velik broj udruga smatrao dovoljnim sudjelovati na regionalnim savjetovanjima koje je organizirao Ured za udruge, na kojima je bio predstavljen sadržaj Kodeksa, no samo je pet pisanih komentara dostavljeno kao odgovor na proces savjetovanja otvoren preko internetskih stranica. Ovakva praksa je zabrinjavajuća, imajući u vidu da pojedina tijela državne uprave na svojim internetskim stranicama objavljuju nacрте akata te očekuju pisani odgovor.

Jednako tako, proces izrade programa, strategija i drugih akata je složen, zbog čega je nužno uključiti se u njega na kvalitetan i vjerodostojan način te dostavljati kvalitetne i jasne prijedloge. Budući da udruge izostaju kod dostave konkretnih prijedloga, odlučili smo pažnju posvetiti i razlozima zbog kojih je tome tako.

Svrha istraživanja

Svrha istraživanja je bila:

- utvrditi koliko su prostora JLS ostavile udrugama i drugim zainteresiranim dionicima za uključivanje u proces oblikovanja akata i planova,
- utvrditi koliki su kapaciteti udruga za uključivanje u predmetne procese,
- ispitati provodi li se u praksi Kodeks pozitivne prakse savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata na lokalnoj razini i na koji način
- izraditi preporuke za poboljšanje ovoga procesa za sve dionike na lokalnoj razini.

Istražili smo koliki je broj akata izrađen uz sudjelovanje udruga i drugih zainteresiranih dionika, jesu li redovito sudjelovali u izradi nacrtu planova ili akata, u koliko su mjeri njihovi komentari prihvaćeni, u koliko je slučajeva provedeno internetsko savjetovanje ili javna rasprava o planu ili aktu, postoje li ograničenja za sudjelovanje u ovim procesima i dr. Također smo propitali sudjeluju li u praćenju provedbe tih akata i planova. Propitali smo i kolika je stvarna mogućnost uključivanja udruga u ove procese, koliko su tijela JLS otvorena i spremna za takvu suradnju, ne samo u deklaratornom smislu, te kakvi su kapaciteti obiju strana za uključivanje u ovaj proces.

Zemljopisni obuhvat istraživanja

Istraživanje smo proveli u devet jedinica lokalne samouprave iz četiri županije:

Dubrovačko-neretvanska županija

- grad Dubrovnik i općina Vela Luka

Grad Zagreb

Međimurska županija

- grad Čakovec i općina Sveti Martin na Muri

Šibensko-kninska županija

- grad Drniš i grad Knin

Zagrebačka županija

- grad Zaprešić i općina Brdovec.

Opis jedinica lokalne samouprave uključenih u istraživanje dan je u prilogu, stranica 103.

Metode istraživanja

Istraživanjem je obuhvaćeno razdoblje od 1. siječnja 2011. do sredine 2012. Istraživanjem smo htjeli obuhvatiti različita zemljopisna područja i jedinice lokalne samouprave različite veličine, uključujući i gradove i općine. Ciljana grupa ispitanika su nam bile organizacije civilnog društva (udruge, osim u Zagrebu gdje smo dobili odgovore i od jedne udruge poslodavaca, jedne neprofitne ustanove, dvije sindikalne središnjice i dva vijeća nacionalnih manjina; u Dubrovniku je bila i jedna građanska inicijativa). Htjeli smo čuti i glas javnog sektora te su upitnici poslani i gradovima i općinama uključenim u ovo ispitivanje (šest gradova i tri općine).

Organizacije civilnog društva

Uzorak OCD-a izrabran je kombinacijom sljedećih parametara:

- zastupljenost različitih područja djelovanja,
- prepoznatljivost u području u kojem djeluju,
- jedna od djelatnosti je sudjelovanje u procesima oblikovanja planova, programa i akata.

Temeljem tako odabranih parametara, izabran je uzorak od 262 organizacije s područja četiri županije i Grada Zagreba.

U svrhu prikupljanja podataka o sudjelovanju OCD-a u procesima savjetovanja ODRAZ je pripremio anketni upitnik s 32 pitanja koja obuhvaćaju gotovo sve aspekte sudjelovanja OCD-a u procesu oblikovanja planova, programa i akata na lokalnoj razini. Upitnik je raspravljen i usuglašen s ostalim partnerima tijekom radionice u svibnju 2012.

Posebice su nas zanimali sljedeći aspekti:

- kapaciteti organizacije za sudjelovanje u procesima (financijski kapacitet, ljudski resursi, interes za sudjelovanjem, percepcija vlastite pozicije i znanja)
- načini na koje udruga prikuplja informacije o postupcima izrade pojedinih planova i akata (internetske stranice, suradnja s institucijama, unutarsektorska suradnja, mediji)
- učestalost, načini i percepcija kvalitete suradnje organizacije s tijelima JLS
- primjeri dobre i loše prakse dosadašnjeg sudjelovanja u predmetnim procesima
- preporuke za poboljšanje procesa.

Pitanja su postavljana na nekoliko razina:

- pitanja na koja ispitanici odgovaraju opisnim putem,
- pitanja u kojima ispitanici zaokružuju jedan od ponuđenih odgovora,
- pitanja u kojima ispitanici rangiraju određene tvrdnje te
- pitanja u kojima ispitanici zaokružuju jedan od ponuđenih odgovora koji glase „da” i „ne”.

Upitnici su distribuirani putem e-maila na adrese odabranih organizacija civilnog društva s odabranih područja Hrvatske, no nekima se trebalo slati i poštom, telefaksom ili osobno otići do članova. Podaci za kontakt prikupljeni su uglavnom preko Registra udruga ili preko internetskih stranica organizacija. Distribucija je vršena u tri navrata tijekom 2012. (upitnici su dostavljani u više navrata samo onima koji nisu odgovorili odnosno ispunili upitnik).

Ovom su metodom prikupljeni podaci od 81 organizacije s ciljanog područja Hrvatske, odnosno 31% početno određenog uzorka. Čak 181 organizacija odnosno njih 69% nije ispunilo anketni upitnik niti odgovorilo na našu molbu za održavanjem sastanka na kojem bi, u suradnji s članovima istraživačkog tima, ispunili anketne upitnike. Među tim organizacijama su i neke vrlo poznate udruge koje se bave zagovaračkim aktivnostima u području svog djelovanja, ali i udruge koje su dobile institucionalnu potporu od Nacionalne zaklada za razvoj civilnoga društva. Ovaj podatak govori o razini solidarnosti među udrugama, volji i zainteresiranosti pojedinih udruga, ali i o postojećim kapacitetima.

Istraživački je tim neposrednim dostavljanjem anketnih upitnika želio prikupiti što je moguće točnije podatke o aktivnostima organizacija civilnog društva u oblikovanju javnih politika i akata na lokalnoj razini. Udrugama je ostavljena mogućnost kontaktiranja članova istraživačkog tima ukoliko je postojala potreba za dodatnim pojašnjanjem. Do kraja procesa prikupljanja podataka ovom metodom nije bilo upita te smatramo da je anketni upitnik jasno sastavljen.

U studenom 2012. održana je još jedna radionica sa svim partnerima, ali i organizacijama koje su ispunile upitnik i iskazale interes za sudjelovanjem. Radionicu je vodila Suzanne Bakker, konzultantica iz Nizozemske, koja je pomogla u promišljanju načina izrade izvještaja. To je ujedno bila prilika da se razmotre prvi rezultati obrade podataka te daju dodatni komentari i preporuke za daljnji rad.

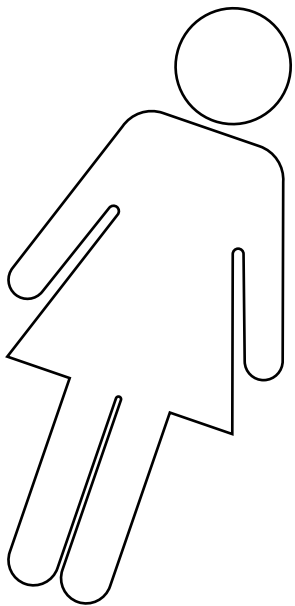
Gradovi i općine

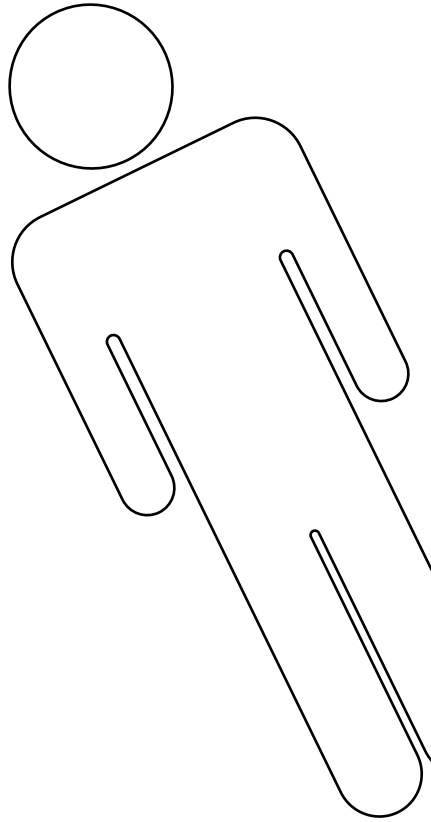
ODRAZ je izradio i upitnik koji je dostavljen jedinicama lokalne samouprave uključenim u zemljopisni obuhvat istraživanja. Koristili smo se i informacijama iz drugih sličnih istraživanja.

Tijekom prve polovine istraživačkog razdoblja, koristeći internetske stranice JLS-a, prikupljeni su podaci o planovima i aktima donesenim u 2011., a u izradi kojih se moglo uključiti građane i OCD-e. Željeli smo ispitati koliko je propisa pripremljeno i doneseno te u koliko njih su sudjelovale organizacije civilnog društva.

Svi su gradovi i općine dostavili ispunjene upitnike, s tim da je u Gradu Zagrebu upitnik poslan na 10 gradskih ureda, a tri su nam odgovorila.

Analizom ovih podataka dobili smo uvid u broj propisa koji su izrađeni i doneseni tijekom 2011. uz uključivanje OCD-a, kao i mišljenja institucija o sudjelovanju udruga u ovim procesima.

Rezultati istraživanja

STAVOVI ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA

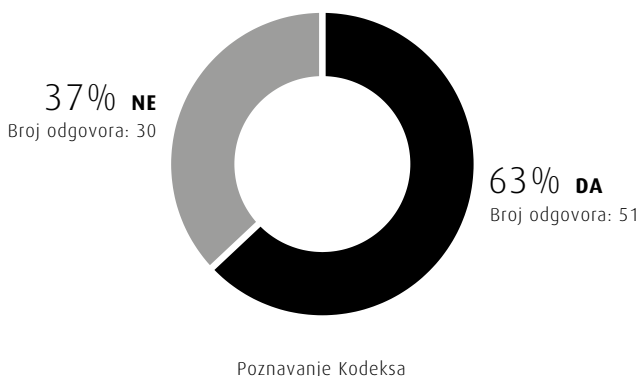
Upitnik je poslan na adrese 262 organizacije civilnog društva¹⁴ u devet jedinica lokalne samouprave iz različitih dijelova Hrvatske i različitih karakteristika - od zemljopisnog položaja, broja stanovnika, gustoće naseljenosti, gospodarske snage... Partneri su procijenili koliko je realno dobiti ispunjenih upitnika u pojedinim mjestima te smo se trudili dostići tu brojku. Neke su organizacije odgovorile u kratkom vremenu, a neke smo morali nekoliko puta podsjećati, zvati telefonom ili ih čak posjetiti u njihovim prostorijama. Zahvaljujući trudu partnerskih organizacija koje su provodile istraživanje i nekoliko produljenih rokova za slanje, dobili smo planirani broj od 80-ak ispunjenih upitnika. Dvije trećine organizacija nije dostavilo odgovor - nedostatak solidarnosti, nedostatak kapaciteta, nebriga za poboljšanje procesa savjetovanja i sudjelovanja u postupcima odlučivanja na lokalnoj razini? Vjerojatno od svega po malo.

Područje	Broj OCD-a kojima su upitnici poslani	Broj zaprimljenih upitnika
Dubrovačko-neretvanska županija		
Dubrovnik	29	15*
Vela Luka	8	4
Grad Zagreb		
Zagreb	145	32**
Međimurska županija		
Čakovec	10	8
Sv. Martin na Muri	10	3
Šibensko-kninska županija		
Drniš	14	4
Knin	13	5
Zagrebačka županija		
Zaprešić	28	5
Brdovec	5	3
UKUPNO	262	81

Broj zaposlenih u OCD-ima

Podaci pokazuju da većina ispitanih organizacija ima 5-10 zaposlenih, a 22 navode da nemaju zaposlenih osoba. Kako 13 organizacija nije odgovorilo na ovo pitanje, pretpostavljamo da se radi o udrugama koje nemaju zaposlenih. Samo tri organizacije navode da imaju više od 20 zaposlenih. Imajući u vidu te podatke, može se zaključiti da velikom broju OCD-a nedostaju kapaciteti za kvalitetno uključivanje u postupke odlučivanja.

Upoznatost s Kodeksom savjetovanja, koji se na odgovarajući način treba primjenjivati i na lokalnoj razini

Natpolovična većina organizacija je upoznata s Kodeksom, no na području Vela Luke i Sv. Martina na Muri nijedna od anketiranih udruga koje su nam odgovorile na upitnik nisu čule za Kodeks, dok je u općini Brdovec od njih tri samo jedna upoznata s Kodeksom.

14 Napominjemo da su odgovore dostavile i dvije organizacije koje prema osnivačima spadaju u javni sektor: Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Dubrovnik te Turistička zajednica grada Zaprešića, no odlučili smo uvrstiti ih u obradu.

* od toga jedna inicijativa

** od toga jedna udruga poslodavaca, jedna neprofitna ustanova, dvije sindikalne središnjice i dva vijeća nacionalnih manjina

Iz komentara ispitanika proizlazi da je samo jedna udruga sudjelovala u izradi nacrtu Kodeksa, jer je predstavnicom bila članica Savjeta za razvoj civilnog društva. Par udruga je sudjelovalo u javnim raspravama prilikom donošenja Kodeksa i Smjernica. Zanimljiva je izjava jedne udruge koja je prisustvovala prezentaciji Kodeksa, no nisu bili upoznati s činjenicom da se odnosi i na lokalnu razinu. Nekoliko ih je saznalo za Kodeks putem elektronskih i pisanih medija odnosno putem internetske stranice Ureda za udruge. Izneseno je i mišljenje da je Kodeks nedovoljno istaknut u javnosti i primjenjivan u praksi, iako bi takve informacije bilo vrlo korisno imati i dobiti ih pravovremeno.

“Unatoč svim Kodeksima, poveljama, deklaracijama i sl., nema značajnijih pomaka u pridržavanju propisanog, jer je i dalje u praksi gotovo ista situacija, a ponekad i lošija. Demokratskiost na djelu pada ispit.” komentar je jednog ispitanika.

Praksa suradnje OCD-a i tijela JLS u procesu donošenja planova i ostalih akata

Sudjelovanje u izradi planova, strategija i drugih akata te radu radnih tijela JLS

U svim jedinicama lokalne samouprave ispitanici su sudjelovali u izradi, uglavnom planova, programa i strategija. U Dubrovniku je navedeno 11 dokumenata, u Zagrebu sedam, Drnišu pet, Kninu četiri, Zaprešiću i Sv. Martinu na Muri po dva te u Čakovcu, Veloj Luci i Brdovcu po jedan dokument. Radi se o razvojnim strategijama, politikama za neka određena područja (npr. kultura, sport, razvoj ljudskih potencijala ili socijalna skrb), donošenju proračuna, ali i prostornim planovima. U Dubrovniku su neki ispitanici sudjelovali i u izradi Strateškog plana Vijeća civilnog društva Grada Dubrovnika.

U svim jedinicama lokalne samouprave neki od ispitanika sudjelovali su u radu radnih tijela koje je osnovala JLS za izradu nacrtu ili praćenja provedbe plana ili akta na lokalnoj razini (radna grupa, odbor, vijeće i sl.). U Dubrovniku su sudjelovali u radu 10 tijela, uključujući i Vijeće civilnog društva grada Dubrovnika. U Zagrebu je navedeno osam tijela, Čakovcu tri, a u Drnišu, Kninu,

Zaprešiću i Brdovcu po jedno radno tijelo u kojima su sudionici bili aktivni. Jedino u Veloj Luci niti jedan ispitanik nije bio uključen u rad takvog tijela. Najčešće su to bila lokalna partnerstva za zapošljavanje, savjeti mladih, povjerenstva ili odbori za pojedina područja (kultura, mladi, socijalne usluge, osobe s invaliditetom).

Financijska potpora domaćih i inozemnih donatora za sudjelovanje u procesima na lokalnoj razini u 2011.

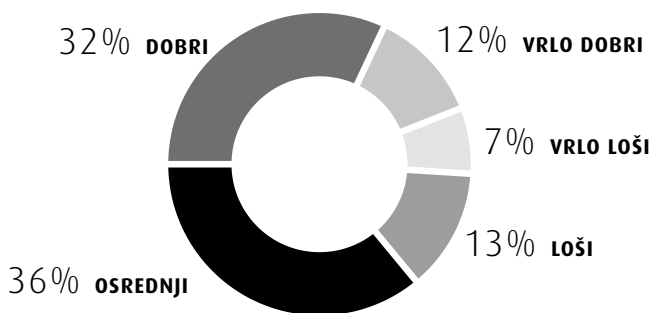
Svega je devet organizacija dobilo financijske potpore za provođenje ovih aktivnosti. Značajnija sredstva dobivena su od dva donatora, Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva (oko 100.000 kn) i EU (172.000 kn), dok su sredstva u manjem iznosu (10.000 do 18.000 kn) dobivena od tri jedinice lokalne samouprave (Zagreb, Drniš, Brdovec).

Iz odgovora ispitanika vidljivo je da ne postoji dobra praksa financiranja OCD-a za aktivnosti promoviranja i direktnog sudjelovanja u procesima odlučivanja na lokalnoj razini te praćenja i vrednovanja planova, programa i akata koje lokalna samouprava donosi. Iz razgovora s nekim od ispitanika proizlazi da neki od njih nisu ni tražili sredstva za takve aktivnosti, već za konkretne akcije, jer se nekako podrazumijeva da se te aktivnosti rade volonterski. Slažu se da to nije dobra praksa, jer za dobru pripremu i sudjelovanje treba dosta vremena i stručnog znanja.

Kapaciteti OCD-a za sudjelovanje u procesima savjetovanja

Pitali smo OCD-e o broju zaposlenika i članova koji sudjeluju u procesima izrade i praćenja provedbe planova i ostalih akata na lokalnoj razini. I iz ovih podataka se iščitava razlika u kapacitetima organizacija za kvalitetno sudjelovanje. Dok neke imaju jednog zaposlenika i još jednog člana koji sudjeluju u procesima savjetovanja, u nekim organizacijama u tim procesima sudjeluje veći broj i zaposlenika i članova. S druge strane ima organizacija koje nemaju niti zaposlenike niti članove uključene u te procese.

Evo njihove procjene vlastitih kapaciteta:

Organizacijski kapaciteti

Iz komentara ispitanika proizlazi da su neki od njih, naročito oni iz Zagreba, svoje djelovanje na zagovaranju i praćenju politika usmjerili prema nacionalnoj razini, jer se na toj razini odlučuje o politikama i mjerama za njihovo provođenje u svim područjima od vitalnog značenja te o usklađivanju s europskim i međunarodnim dokumentima.

Neki navode da nemaju ni ljudske ni financijske kapacitete za djelovanje usmjereno prema tijelima lokalne i područne samouprave. Udruge se financiraju uglavnom iz projekata te nemaju posebne izvore sredstava koji bi omogućili ozbiljnu pripremu i sudjelovanje u donošenju i praćenju akata na lokalnoj razini.

HPC npr. spominje vrlo dobro iskustvo s projektom "Dobro upravljanje" kojeg je provodio u područjima posebne državne skrbi prije nekoliko godina (projekt je bio financiran od EU), no nažalost za nastavak aktivnosti nisu dobili financiranje.

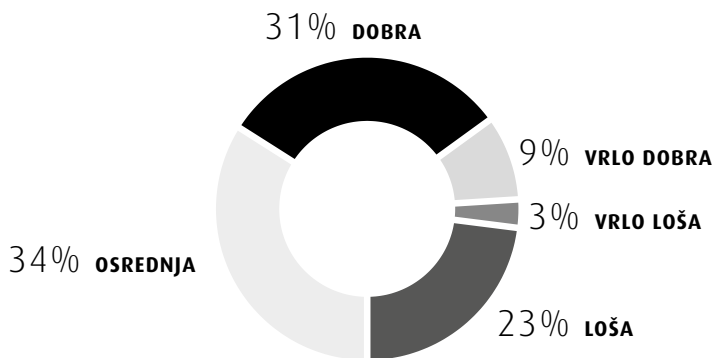
HR PSOR navodi da je jedan od ciljeva organizacije sudjelovanje u izradi javnih politika te se zaduženi bave ovim aktivnostima u sklopu svojih svakodnevnih obveza, a pri tome se o bitnim pitanjima konzultiraju članovi organizacije kako bi se dobila mišljenja gospodarstva koje organizacija zastupa.

Jedna udruga iz Dubrovnika je primjer organizacije koja nema veliki broj članova, ali okuplja roditelje djece s poteškoćama u razvoju te oni vrlo dobro znaju odrediti prioritete za dobrobit svojih korisnika.

“Paradoks nesudjelovanja u procesima donošenja odluka u odnosu na samoprocjenu kapaciteta organizacije za sudjelovanje u procesima iz vlastite domene je u Dubrovniku česta pojava.” navodi se u jednom komentaru. “Veliki problem predstavlja i nepostojanje horizontalne komunikacije, kako između institucija tako i među udrugama.”

Ispitanici smatraju da je potrebno osigurati dovoljno vremena za takvu aktivnost kroz financijske potpore odnosno zapošljavanje barem još jedne do dvije osobe u udruzi, što je teško ostvariti.

Razina informiranosti OCD-a o procesima izrade i praćenja

Razina informiranosti

Većina odgovora se kreće između osrednje i dobre razine informiranosti, iako je dosta velik broj onih loše informiranih. Samo se dvije organizacije smatraju vrlo dobro informiranim.

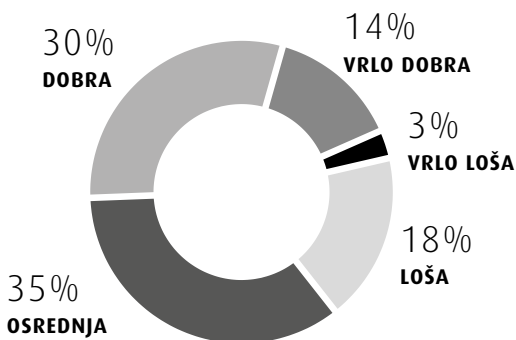
Nekima je jedini izvor informacija internetska stranica grada. Kod drugih, članovi koji se time pomnije bave informiraju ostale. Neki su pak naveli da su više uključeni u procese izrade, dok nisu upoznati u kojoj se mjeri donijeti planovi realiziraju.

Neke organizacije ističu da su vrlo dobro informirani o pitanjima u domeni rada organizacije, a osrednje u ostalim područjima. Mreža mladih Hrvatske, npr. često provodi edukacije sa savjetima i organizacijama mladih, smatra da imaju relativno dobar pregled nad situacijom vezanom za područje mladih.

Jedna je organizacija navela sljedeće: "Odabrali smo osrednju razinu informiranosti iz razloga što je kroz dugi niz godina jednosmjerni proces donošenja odluka postao toliko konstantan u svojim pravilnostima i automatizmu, tako da se bez obzira na razinu informiranosti teško uključivalo i značajnije sudjelovalo u procesima donošenja odluka. Informacije su dostupne onoliko koliko se potrudite da ih pronađete. Obzirom da smo se osrednje trudili - osrednja nam je i razina informiranosti."

"Članovi udruge pogotovo upravnog odbora redovito prate događanja u procesima izrade i praćenja provedbe planova na bazi dostupnih dokumenata - izvještaja po medijima, obavijestima preko službenih glasnika Zagrebačke županije, strategija na nivou države i nacрта za pojedine nove prijedloge zakona. I na lokalnoj razini pratimo preko novina koje Grad izdaje te lokalnih mjesečnih glasila." navodi jedna organizacija iz Zagrebačke županije.

Razina znanja zaposlenika i članova OCD-a o procesima izrade i praćenja

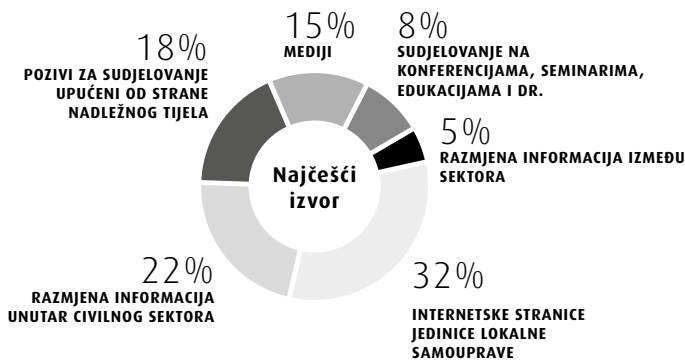
Razina znanja zaposlenika i članova OCD-a

Većina odgovora se kreće između osrednje i dobre razine znanja o postupcima odnosno mogućim koracima u sudjelovanju u postupcima izrade i praćenja provedbe. Dosta je velik broj onih koje su svoje znanje procijenili lošim. Manje od 10 organizacija smatra da imaju vrlo dobra znanja o tim procesima.

U nekoliko dodatnih komentara je navedeno da u udruzi nemaju pravnika, što im otežava uključivanje, no neki su naveli da se zaposlenici i članovi stalno trude stjecati nova znanja. Jedna je organizacija navela da imaju pravika koji raspolaže potrebnom razinom znanja.

Dostupnost informacija o postupcima izrade pojedinih planova i akata

Najčešći načini informiranja

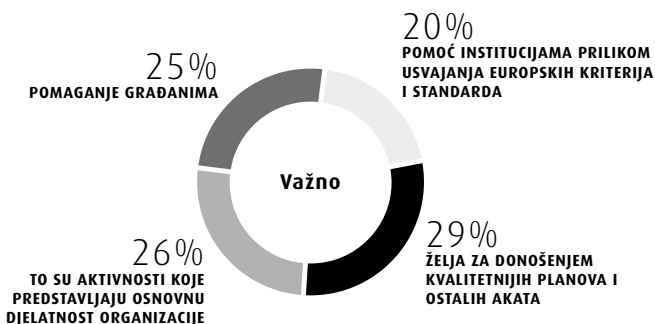
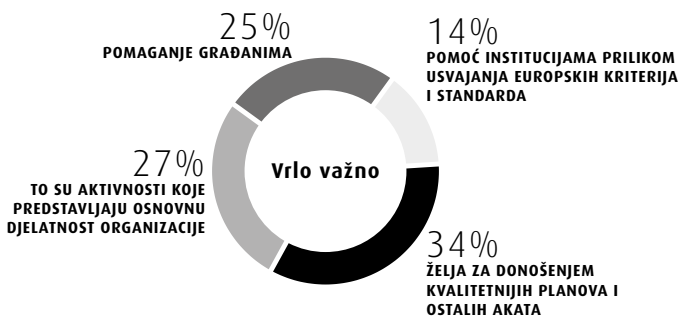
Neki su naveli da informacije dobivaju preko internetskih stranica JLS-a koje, nažalost, uglavnom nisu dovoljno informativne. Neki informacije dobivaju i od nadležnih tijela, često i kroz neformalne razgovore s djelatnicima. "U komunikaciji s predstavnicima institucija i JLS po nekom konkretnom pitanju koje treba riješiti na terenu, budemo obaviješteni o promjeni propisa, prijedlogu zakona, izradi strategije ili sl.", navodi jedna organizacija. Informacije se stječu i razgovorom s članovima pojedinih mjesnih odbora, a u nekim mjestima postoji mogućnost direktnog kontakta s gradonačelnikom ili dogradonačelnikom, koji imaju određeno vrijeme primanja za razgovor i upoznavanje s problemima.

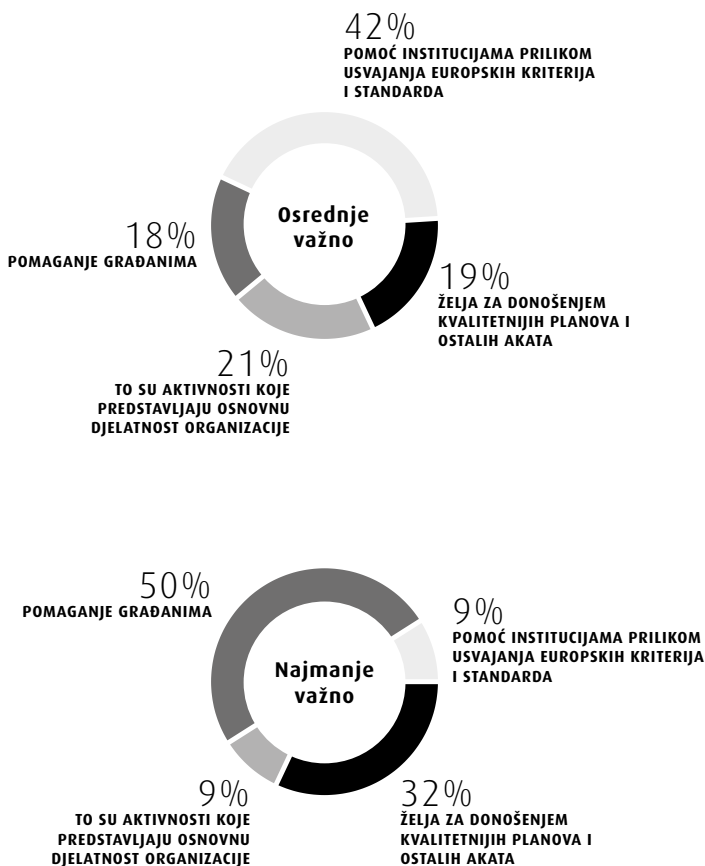
U komentarima su istaknuti i drugi načini putem kojeg OCD-i dolaze do informacija o postupcima izrade pojedinih planova i akata. Pokazalo se je bitno postojanje informativnih servisa, tako je navedeno da je Info-servis ODRAZ-ove Mreže za lokalni razvoj nekima jedini redoviti izvor informiranja.

Iz Dubrovnika je stigao sljedeći komentar: "Dubrovnik je mali grad i vrlo živ. Na Stradunu, u Talira, u Libertine ili Trubadura se svašta čuje, ispriča ili sazna, ko u Malom mistu. Znamo da zvuči romantično i patetično, ali to je samo zato jer je istina i jer je definitivno na drugi način."

Razina motivacije za sudjelovanje OCD-a u postupku izrade planova i akata

Razlog motivacije

Među najvažnijim razlozima motivacije ističe se na prvom mjestu želja za donošenjem kvalitetnijih planova i ostalih akata. Na drugom je mjestu vrlo važnih razloga navedeno da na sudjelovanje motivira to što se radi o aktivnostima koje predstavljaju osnovnu djelatnost organizacije. Na trećem je mjestu pomaganje građanima, a na četvrtom pomoć institucijama prilikom usvajanja europskih kriterija i standarda. Isti je poredak i u drugom po redu rangiranju važnosti za motivaciju u uključivanje.

Evo nekih navedenih dodatnih motiva:

- prenošenje znanja o načelima dobrog upravljanja i njihove primjene u postupcima formuliranja, odlučivanja, primjene i evaluacije lokalnih politika, ponajprije načela participativnosti
- važno je da u donošenju odluka budu uključeni svi sektori i relevantni dionici, jer oni znaju koji su problemi i promišljaju kako ih riješiti. Više uključenih dionika u proces garantira bolje propise i veću razinu provođenja
- utjecajem na izradu planova možemo ukazati na zanemarene i nedovoljno ispunjene potrebe različitih marginaliziranih skupina. "Naši korisnici nam se obraćaju s visokom razinom povjerenja i otvorenije komuniciraju svoje probleme nego u slučajevima komunikacije s institucijama." objašnjava jedna organizacija
- postoje i vrlo konkretni motivi, kao npr. olakšanje poslovanja obrtnika, očuvanje kulturnog nasljeđa kraja, sprječavanje ugrožavanja temeljnih građanskih sloboda i oduzimanja lokalnom stanovništvu vrijednih resursa o kojima ovisi ekonomska situacija i kvaliteta života.

Motivira nas želja za:

- sretnijim ljudima oko nas,
- ugodnijim životom sa sigurnijom budućnosti,
- povećanjem građanske participacije u procesima donošenja odluka,
- obogaćenjem kulturnog identiteta,
- povećanjem tolerancije,
- smanjenjem socijalne isključivosti ...

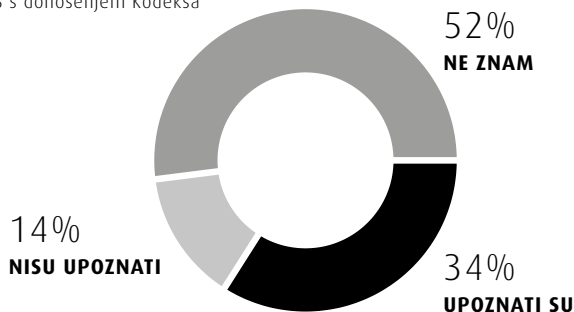
Ali sad vidim da to sve može i pod stavku pomaganja građana, jer svi smo građani pa se možemo odlučiti hoćemo li si u različitim procesima pomagati ili odmagati.

Suradnja s izvršnim i upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave

Da podsjetimo: jedinice lokalne samouprave imaju predstavničko i izvršno tijelo. Izvršno tijelo u općini je općinski načelnik, u gradu gradonačelnik.

Procjena upoznatosti relevantnih zaposlenika u JLS s donošenjem Kodeksa

Upoznatost zaposlenika u JLS s donošenjem Kodeksa

Trećina ispitanika smatra da su relevantni zaposlenici u JLS upoznati s postojanjem Kodeksa. No, preko 50% je odgovorilo da ne zna. Iz ovog bi se rezultata mogle očitati različite stvari: npr. OCD-i i predstavnici JLS ne komuniciraju dovoljno ili predstavnike civilnog društva ne zanima provjeriti i informirati zaposlenike lokalne samouprave o postojanju Kodeksa. Ili možda nešto treće?

Evo nekih dodatnih komentara: "Sudjelovali smo u projektu promocije Kodeksa tijekom kojeg smo gostovali po različitim JLS i uglavnom zaposlenici nisu bili upoznati s Kodeksom," jedna je od izjava, koju je nekoliko ispitanika također potvrdilo. Jedna organizacija pak navodi: "Nismo niti mi sami upoznati s time pa ne možemo komentirati niti zaposlenike jedinice lokalne samouprave."

Koliko kvalitetno JLS informira zainteresirane dionike i javnost o postupcima izrade planova i drugih akata u pogledu pravovremenosti, dostupnosti i sadržaju informacija

U ovom odgovoru prevladava mišljenje da lokalna samouprava loše informira javnost o postupcima izrade planova i akata u pogledu pravovremenosti, dostupnosti i sadržaju informacija. Očito je to jedna važna poruka predstavnicima lokalne vlasti, ali i OCD-ima koji bi se trebali više angažirati da informiranost bude bolja, možda zajedničkim akcijama prema vodećim ljudima i vijećnicima.

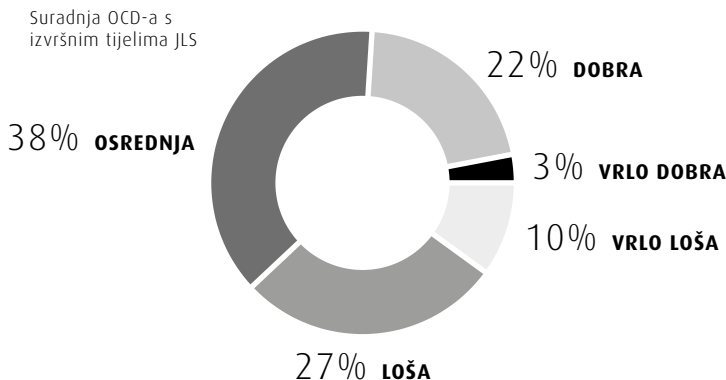
U dodatnim komentarima naglašeno je da "jedinice lokalne samouprave premalo informacija puštaju u javnost te je informiranost loša, ne organiziraju se rasprave, eventualno se pozivaju stručnjaci u radne grupe za izradu propisa i akata i to uglavnom kad se radi o strategijama."

"Prijedlozi iz planova kao i sam postupak donošenja planova su kompleksni i iziskuju dosta znanja i vremena čak i osobama u struci. Ostavljeni su prekratki, nemogući rokovi za praćenje procesa i proučavanje svih materijala. Građani su uglavnom neupućeni i ne mogu pratiti proces, jer je izlaganje planova nerazumljivo često i nama arhitektima/urbanistima."

Zanimljiv je sljedeći komentar: "Kvaliteta informiranja ovisi o osjetljivosti i specifičnosti različitih procesa. Nekad je informacija samo pravno pravovremena, nekad je dostupna, ali nitko ne zna gdje, a nekad je forma toliko izražena da sama sebi postaje sadržaj. Nekada su pak informacije pravovremene, dostupne i vrlo sadržajne."

Poruka je da nema dovoljno pravovremenog obavještanja o namjeravanim postupcima izrade planova i drugih akata s jasno naznačenim terminima, mjestu i vremenu dostavljanja primjedbi ili prijedloga koje bi upućivali zainteresirani građani, udruge i stručnjaci - volonteri.

Ocjena suradnje OCD-a s izvršnim i upravnim tijelima JLS u postupcima izrade planova i drugih akata

Suradnja je uglavnom ocijenjena kao osrednja, premda ima dosta loših ocjena, ali i dosta dobro ocijenjene suradnje OCD-a i tijela lokalne samouprave.

U dodatnim se komentarima iščitava različito iskustvo - od toga da nema suradnje pa se ne može ocijeniti, do toga da organizacije surađuju s jedinicama lokalne samouprave odnosno s relevantnim upravnim odjelima. Jedna je organizacija navela da nisu pokazali otvoreno interes, jer ne stižu vremenski uz ostale aktivnosti sudjelovati u postupcima oblikovanja politika.

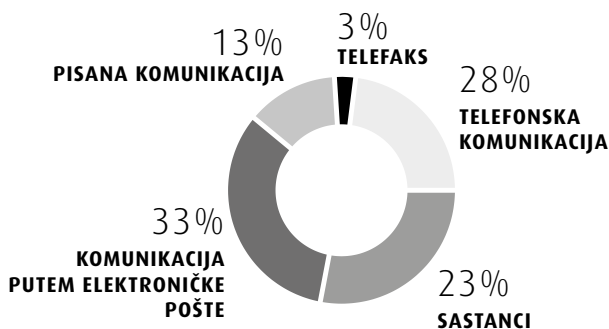
Zanimljiv je i jedan navod, usprkos tome što ih Grad vidi kao resursnu organizaciju pa stoga katkad dobivaju poneke informacije, ne radi se o nekakvom sistematičnom pristupu.

Možda trenutno stanje najbolje ilustrira ovaj odgovor: „Ne postoji rano informiranje stručne i šire javnosti te ne postoji praksa organiziranja rasprava i internetskog savjetovanja tijekom izrade, a pogotovo praćenja provedbe. Mjesni odbori i gradske četvrti ne predstavljaju građane i zainteresiranu javnost i stručnjake i nemaju praksu sazivanja građana. Kod obveze javnog uvida i javne rasprave o prostornim planovima nije dovoljno postaviti karte koje teško čita i stručnjak (npr. morao bi leći na pod da vidi legendu) i organizirati jednu javnu raspravu nakon što je nacrt plana već izrađen. Građane treba od početka uključiti u proces“.

Pregled službenih glasila

Pregledom službenih glasila u kojima se objavljuju nazivi donesenih akata pojedinih jedinica lokalne samouprave, utvrdili smo akte donesene u 2011., u izradi kojih je zbog njihove naravi bilo poželjno sudjelovanje OCD-a. Ispitanici su u upitniku naznačili u kojim su procesima sudjelovali. Od dvadesetak akata donesenih u Dubrovniku, ispitanici su naveli da su sudjelovali u procesu izrade 12 akata. U Veloj Luci prepoznato je 13 akata, a ispitanici su naveli da su sudjelovali u procesu izrade jednog akta. U Zagrebu je prepoznato tridesetak akata donesenih u 2011., ispitanici su naveli da su sudjelovali u procesu izrade devet. Pregledom službenog glasila Grada Čakovca prepoznato je desetak akata donesenih u 2011., a ispitanici su naveli da su sudjelovali u izradi dva. U općini Sv. Martin na Muri, ispitanici su naveli da su sudjelovali u procesu izrade dva akta od četiri identificirana. U Drnišu su prepoznata 24, a sudjelovalo se u procesu izrade tri akta. U Gradu Kninu prepoznato je četrdesetak akata, a u izradi jednog se sudjelovalo. Pregledom službenog glasila Grada Zaprešića prepoznato je 25 donesenih akata, a u izradi šest su ispitanici sudjelovali. I na kraju, u općini Brdovec ispitanici su naveli da su sudjelovali u procesu izrade osam akata od njih tridesetak donesenih.

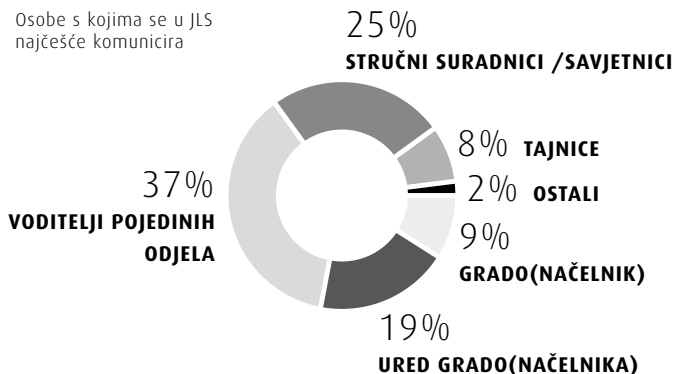
Najviše korištene metode komunikacije s JLS

Metoda komunikacije

Interesantno je vidjeti da je najčešći oblik komunikacije predstavnika civilnog društva sa zaposlenicima JLS putem elektronske pošte, a nešto manje telefonom. Očito se izgubila navika pisanja dopisa, no sastanci su još uvijek visoko na listi.

Osobe u JLS s kojima se najčešće komunicira

Na neki je način bio i očekivan ovakav odgovor - najčešće se komunicira s voditeljima pojedinih odjela te stručnim osobama za pojedina pitanja, no zastupljena je i komunikacija s gradonačelnicima i načelnicima te njihovim uredima. U nekim JLS postoji mogućnost pisanja upita i komentara gradonačelnicima preko rubrike "Gradonačelnik odgovara" postavljene na internetskoj stranici grada. Takav je npr. slučaj u Zagrebu. Na većini internetskih stranica moguće je poslati upit pod rubrikom "kontaktirajte nas", a na nekima je dostupan e-mail gradonačelnika ili načelnika.

Dostava komentara i prijedloga OCD-a na programe, planove ili akte na poziv JLS

Htjeli smo ispitati poziva li lokalna samouprava udruge i druge organizacije da dostavljaju komentare i prijedloge na nacрте programa, planova ili akata, dostavljaju li OCD-i prijedloge te koja je njihova "sudbina". Pokazalo se da postoji takva praksa, neki prijedlozi su prihvaćeni u cijelosti, neki djelomično, a neki su i odbijeni.

Kod prihvaćenih prijedloga uglavnom se radi o prijedlozima predstavnika organizacija u radnim grupama za izradu strategija i programa (npr. Strategija razvoja ljudskih potencijala grada Zagreba, Program javnih potreba u kulturi Grada Čakovca za 2012., Socijalni program Općine Sveti Martin na Muri za 2012., Strateški plan Vijeća civilnog društva Grada Dubrovnika, Plan zaštite i spašavanja Grada Dubrovnika, i sl.)

Navedeni su različiti primjeri djelomično prihvaćenih primjedbi, od onih izrečenih tijekom izrade strategija i programa (npr. Zagrebačka strategija za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom, Zagreb plan, Program javnih potreba u kulturi Grada Čakovca za 2012. i dr.) do konkretnih problema, kao npr. prekratko trajanje zelenog svjetla na semaforima za prolaz pješaka ili vezano za nepristupačne pothodnike.

Prijedlozi koji nisu prihvaćeni se uglavnom odnose na nekoliko prostornih i urbanističkih planova za pojedina naselja te sportsko rekreacijski centar s golfom.

Iako je u više od pola slučajeva dobivena povratna informacija na dostavljene komentare i prijedloge, još uvijek ima dosta mjesta za poboljšanje prakse dvosmjerne komunikacije, jer u 41% slučajeva povratni odgovor nije stigao.

Samoinicijativna dostava komentara ili prijedloga OCD-a tijelima JLS

Kada je riječ o samoinicijativnoj dostavi komentara ili prijedloga, navedena su dva prihvaćena prijedloga i to s područja grada Dubrovnika (prijedlog za dječja igrališta i turističku signalizaciju).

Navedeno je i nekoliko prijedloga koji su djelomično prihvaćeni. Na području grada Zagreba to je prijedlog za proširenje vrtića "Potočnica", dok su na području grada Dubrovnika usmeno prezentirana i djelomično prihvaćena prioritetna područja za 2013., prijedlog rušenja arhitektonskih barijera, ugradnja rukohvata i uređenje nogostupa te izrada karte biciklističkih staza.

Prema navodima ispitanika, najveći je broj samoinicijativnih prijedloga koji nisu prihvaćeni. Na području grada Zagreba navedeno ih je nekoliko: prijedlozi za Zagrebačku strategiju za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom, Plan očuvanja kvalitete zraka u Gradu Zagrebu te Odluka Grada Zagreba o po-

većanju naknade najma za prostore u vlasništvu Grada Zagreba. "Skretali smo pozornost Gradu Zagrebu kroz otvorena pisma na lošu provedbu Javnog poziva za članove Savjeta mladih Grada Zagreba te potrebu dovršetka izrade novog Gradskog programa za mlade" jedan je od primjera. Nije prihvaćen prijedlog za osni- vanje fonda za osobe s invaliditetom od sredstava prikupljenih zbog nepropisnog parkiranja u pješačkim zonama.

Na području grada Čakovca navodi se izgradnja centra zdravlja Halycanum, a na području grada Knina odluka o komunalnom do- prinosu. Na dubrovačkom području također je nekoliko primjera u kojima prijedlozi nisu prihvaćeni, kao npr. prijedlog za organi- zaciju javnih tribina za građane o aktualnoj tematici donošenja prostornih planova i provedbu javnih natječaja za plato Srđa u suradnji s Društvom hrvatskih arhitekata. Usprkos tome, javne tribine pod nazivom "Okvir za novu sliku grada" su održane.

U slučaju samoinicijativne dostave prijedloga lokalnoj samoupra- vi, predlagatelji su u polovini slučajeva dobili povratne informaci- je, a u polovini nisu.

Očito da postoji različita praksa u različitim zajednicama i različi- tim područjima djelovanja. Može se zaključiti da postoji potreba unaprjeđenja kulture dijaloga i dvosmjerne komunikacije kao redovnog načina komuniciranja JLS i udruga te drugih zainteresi- ranih dionika.

Internetsko savjetovanje o nacrtu plana ili akta

Naveden je tek jedan primjer internetskog savjetovanja, konkret- no za proces izrade Strateškog programa za mlade na području grada Dubrovnika „Mladi i Grad skupa“. Trajanje savjetovanja je bilo dva dana. Na pitanje o dostavi komentara OCD-a na nacrt plana ili drugog akta tijekom provedenog internetskog savjetova- nja, nitko od ispitanika nije dao odgovor.

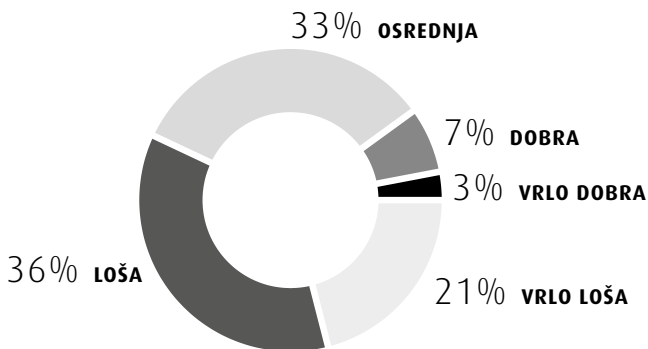
Naknade zaposlenicima ili članovima OCD-a za sudjelovanje u radu radne grupe

Naveden je jedan slučaj isplate naknade za sudjelovanje jedne osobe u radnoj grupi za izradu Gradskog programa za mlade u Zagrebu.

Suradnja s predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave

Da podsjetimo: predstavnička tijela su općinsko i gradsko vijeće. U Gradu Zagrebu, kao jedinici s posebnim statusom, predstavničko tijelo je gradska skupština.

Suradnja OCD-a s gradskim /općinskim vijećem u postupcima donošenja odluka

Ocjena suradnje OCD-a s gradskim/općinskim vijećem

Dodatni komentari potvrđuju ocjenu loše do osrednje suradnje OCD-a s gradskim/općinskim vijećima, dok se u jednom odgovoru navodi kako suradnja nije niti uspostavljena. "Vijećnici se uglavnom ne odazivaju na tribine na koje ih se poziva, a postavlja se i pitanje s kime Gradsko vijeće uopće surađuje u postupcima donošenja odluka." jedan je od navoda.

U Dubrovniku postoji Vijeće za civilno društvo i udruge ga vide kao savjetodavno tijelo Gradskog vijeća, no postoje poteškoće u njegovom kontinuiranom djelovanju.

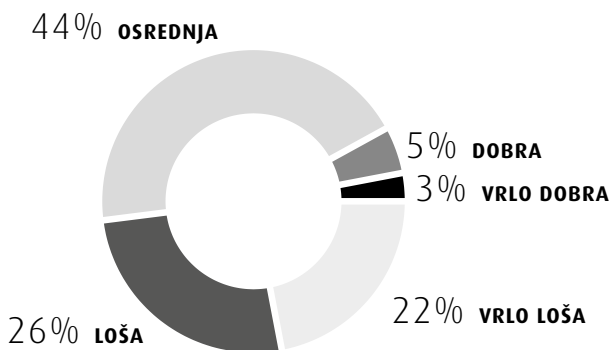
"Gradska uprava grada Zagreba uglavnom ne pita za savjete organizacije civilnog društva prilikom donošenja strateških planova, a Skupština Grada Zagreba pokazuje potpunu autističnost u suradnji s civilnim društvom općenito. Ne postoji razvijena suradnja

s gradskim zastupnicima.” kaže se u jednom navodu, u kojem su sažeta i mišljenja nekih drugih ispitanika.

Grad Drniš usmeno konzultira OCD-e u vezi određenih pitanja (npr. o lokalnoj akcijskoj grupi - LAG, sudjelovanju u radnim grupama na regionalnoj razini). “Međutim konkretna suradnja na lokalnoj razini u vezi donošenja politika nije značajna”, navodi se u jednoj izjavi.

“Na području grada Zaprešića OCD-i nisu sudjelovali u postupcima donošenja odluka, vijećnici su uglavnom nedostupni, ne postoje kontakti na koje se vijećnici mogu kontaktirati i nisu zainteresirani za rad udruga, većinom su negativno raspoloženi - tajanstveni su i nisu komunikativni u davanju izjava.” jedan je od komentara za ovaj grad.

Kvaliteta informiranja javnosti / dostupnost informacija o postupcima donošenja odluka vijeća (pored objave u službenom glasilu ili na internetskoj stranici)

Kvaliteta informiranja javnosti / dostupnost informacija o donesenim planovima i aktima

U dodatnim se komentarima potvrđuje osrednja ocjena kvalitete informiranja javnosti. Komentar za Grad Zagreb je da odluke uglavnom nisu dostupne javnosti (osim glasila i internetske stranice), često su nejasne i neprilagođene prosječnom građaninu. “Građanstvo ne može razumjeti kompleksne nacрте i opširne

tekstove kao ni proces donošenja prostorno planske dokumentacije, jer je neadekvatno prikazan.”

Citiramo jedan odgovor iz grada Dubrovnika: „Objavom u službenom glasilu ili na internetskoj stranici Grada forma je zadovoljena, a to što građani to uopće ne čitaju ili čak ni ne znaju gdje mogu pročitati, nikoga u gradskim službama ni u Gradskom vijeću nije briga.” Mišljenje je da bi se kvaliteta informiranja javnosti od strane Gradskog vijeća Dubrovnik podigla davanjem veće uloge Vijeću za civilno društvo u posredovanju kod prijenosa aktualnih informacija. “Čak se ni vijećnici koji dobiju materijale sedam dana prije, a kamoli javnost, ne stignu upoznati s radnim materijalima, prijedlozima odluka.” kaže se u jednom komentaru. Jedan ispitanik je odgovorio kako se rad Gradskog vijeća Dubrovnika može pratiti preko lokalne TV.

Gradsko Vijeće Grada Drniša iniciralo je kupnju dodatne opreme za Radio Drniš kako bi mogao prenositi uživo svaku sjednicu Gradskog vijeća.

Upućivanje komentara i prijedloga OCD-a vijeću/ skupštini

Naveden je samo jedan prijedlog prihvaćanja prijedloga udruge s područja grada Čakovca, dok je navedeno više primjera kada vijeće nije prihvatilo prijedloge. Povratnu informaciju na svoj komentar odnosno prijedlog nije dobilo 63% organizacija.

Preporuke za bolju suradnju

Bolja suradnja OCD-a i JLS-a

- ostvariti bolju komunikaciju i povezivanje, češće kontakte, više sastanaka i mogućnosti predstavljanja projekata koji se provode
- promovirati proaktivnu komunikaciju dionika, usmjerenu na opću dobrobit

Model „stolica“

Izdvajamo preporuku koju su nam dale udruge s područja Drniša i Knina:

“U procesu donošenju odluka vezanih za zajednicu očekuje se da građani participiraju i da sami iniciraju suradnju, a s druge strane udruge, kao predstavnici građana, očekuju da budu pozvane. Međutim, nema formalne obveze, a JLS-i nemaju praksu ni svijest o važnosti konzultiranja civilnog sektora pri donošenju odluka od direktne važnosti za lokalnu zajednicu.

Trebalo bi povećati razinu znanja djelatnika JLS-a o važnosti suradnje s civilnim sektorom. Na nacionalnoj razini treba promovirati i naglasiti važnost partnerstva, odrediti područja u kojima bi morale sudjelovati udruge.

Jedno od mogućih rješenja bilo bi uvođenje modela „stolica“. Dnevni red sjednica gradskog vijeća bi trebao biti javan, objavljen unaprijed na internetskim stranicama JLS-a. Na osnovu objavljenog dnevnog reda udruge koje se bave srodnom tematikom bi poslale predstavnika na sjednicu gradskog vijeća, gdje bi jedna „stolica“ bila rezervirana za predstavnika civilnog sektora.

Informiranje javnosti

- postavljati pozive za sudjelovanje na internetske stranice JLS-a
- pravovremeno prosljeđivati informacije o raznim događanjima vezanim za osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi, primjeren za te skupine
- poboljšati sustav razmjene informacija s koordinacijama nacionalnih manjina, savjeta mladih i sličnih savjetodavnih tijela

Uključivanje javnosti - slušanje glasa građana

- pokazati stvarnu političku volju za uključivanje javnosti u procese donošenje odluka
- provoditi pravovremene konzultacije i javne rasprave s građanima
- uvesti interaktivne načine komuniciranja s građanima, stručnjacima i zainteresiranim OCD-ima u postupcima oblikovanja lokalnih politika
- uvažavati prijedloge građana
- ne donositi svojevolske odluke koje su protivne volji građana
- organizirati više javnih okupljanja u razumno vrijeme

Uključivanje OCD-a u rad radnih grupa / sudjelovanje u procesu oblikovanja i praćenja provedbe planova i drugih akata na lokalnoj razini

- razvijati strukturirani dijalog
- osnivati redovno radne skupine u koje su uključeni relevantni i kompetentni predstavnici OCD-a za pojedina područja
- usvojiti veću otvorenost prema sugestijama civilnog društva
- postići veću zainteresiranost JLS za sudjelovanje OCD-a u izradi/donošenju/praćenju planova i drugih akata; poželjan je ravnopravan odnos (partnerstvo)

Upoznavanje i poštivanje Kodeksa

- upoznati zaposlenike s Kodeksom i njegovim odredbama
- organizirati obuku za zaposlenike o načinima provedbe Kodeksa
- uspostaviti kanale informiranja i pozivanja građana na susrete već u ranoj fazi izrade

- uspostaviti praksu organiziranja savjetovanja s relevantnim dionicima i u fazi izrade i u fazi praćenja provođenja
- ostvariti suradnju s organizacijama civilnog društva ili stručnjacima koji imaju znanja i iskustvo u vođenju javnih skupova
- informirati sudionike susreta o tome kako su uvaženi njihovi zahtjevi i ako nisu zbog čega, što će u praksi dovesti do boljih rezultata u razvoju lokalne zajednice, a odnose s organizacijama civilnog društva poboljšati

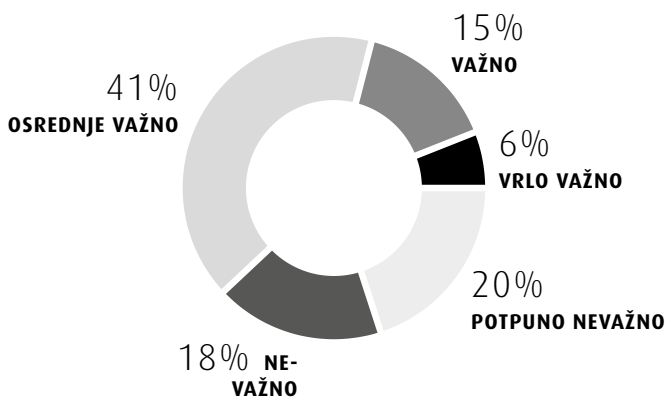
Transparentnost

- objavljivati jasne i razumljive informacije, uključujući i analizu odnosa troškova i koristi od planova i akata

Ostale preporuke:

- uvesti praksu da u vijeću/skupštini prilikom donošenja odluka sudjeluju članovi civilnog društva
- utvrditi objektivna mjerila učinkovitosti radnih skupina, kroz mjerljive rezultate
- po mogućnosti odrediti u JLS osobe za suradnju s OCD-ima i javnošću
- općenito više uvažavati rad civilnog sektora.
- postići veću uključenost lokalnih medija u praćenje rada JLS
- osigurati veću dostupnost gradskih vijećnika kroz redovite sastanke s predstavnicima OCD i ostalim relevantnim dionicima.

Mišljenje JLS o važnosti sudjelovanja OCD-a u postupcima izrade, donošenja i praćenja provedbe planova i drugih akata

Važnost sudjelovanja OCD-a

Samo je 6% ispitanika navelo da lokalne vlasti uključivanje OCD-a smatraju vrlo važnim, dok ih je čak 20% navelo da je to JLS potpuno nevažno.

“Opet zlatna sredina. Iznošenje dojmova o percepciji JLS o našoj važnosti smatramo nezahvalnim, jer dojmovi znaju biti promjenljivi i paušalni. Mislimo da nije važno da te smatraju važnim, već da te uvažavaju.”

Može se iščitati da su ove ocjene dane temeljem iskustva u vlastitom djelovanju. Opći je stav da se još uvijek OCD-i ne shvaćaju kao ozbiljan partner u definiranju planova i politika.

Razlozi zbog kojih je važno uključivanje OCD-a u donošenje odluka na lokalnoj razini

Poznavanje stanja na „terenu“

- OCD-i imaju dobar uvid u probleme zajednice i bolje poznaju potrebe korisnika, jer imaju iskustvo u direktnom radu s njima

Zastupanje interesa građana

- civilni sektor zastupa interese građana i djeluje za opće i javno dobro
- OCD-i predstavljaju mišljenje javnosti, zastupaju interese marginaliziranih i štite socijalna prava građana

Međusobna suradnja

- bolje informiranje građana i zajednice
- bolja komunikacija i približavanje odlučivanja običnim građanima
- raste povjerenje i građani dobivaju poruku da se njihovi stavovi uvažavaju
- pridonosi boljoj kvaliteti života svih građana

Donošenje kvalitetnijih odluka i rješenja

- dobivaju se kvalitetnija rješenja uvažavajući potrebe i probleme građana
- akti i programi se bolje provode, jer nisu nametnuti bez savjetovanja i uvažavanja

Transparentnost rada i procesa donošenja odluka

- smanjuje mogućnost manipuliranja i korupcije
 - smanjuje mogućnost donošenja odluka samo zbog stranačkih interesa
-

Demokratičnije društvo

- uključivanje organizacija civilnog društva odnosno građana općenito doprinosi boljem razumijevanju i funkcioniranju demokratskog društva
 - temelj participativne demokracije
 - poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda
 - zastupanje različitih interesa i vrednota
 - odlučivanje pomaže građanima da pozitivno utječu na život u svojoj zajednici
-

Sudjelovanje OCD-a u procesima na nacionalnoj razini

Htjeli smo saznati i o djelovanju ispitanika na nacionalnoj razini. U svim su županijama OCD-i naveli sudjelovanje, bilo u izradi ili u praćenju nacrtu zakona, strategija, drugih propisa i akata, osim u Međimurskoj. Iako se radi o značajnom broju dokumenata, valja napomenuti da velik broj organizacija nije sudjelovao niti u procesu izrade niti praćenja, a neke su sudjelovale u nekoliko slučajeva (naročito u Zagrebu).

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji sudjelovali su u davanju komentara ili prijedloga na nacрте šest zakona (od Zakona o legalizaciji bespravno sagrađenih objekata, izmjene Zakona o gradnji do Zakona o trgovini te izmjene i dopune Zakona o HGSS-u). Jedna je udruga navela da je sudjelovala u pripremi Nacionalnog programa djelovanja za mlade. U Šibensko-kninskoj županiji je navedeno sudjelovanje u aktivnostima vezanim za uspostavu cjelovitog sustava zaštite od diskriminacije, a u Zagrebačkoj županiji vezano za razvoj turizma.

Ne iznenađuje odgovor OCD-a iz Zagreba, jer je i u prijašnjim odgovorima bilo navedeno da je velik dio usmjeren na sudjelovanje u procesima izrade ili praćenja provođenja zakona, strategija, drugih propisa i akata na nacionalnoj razini. Navedena su 44 različita slučaja, većinom se radilo o sudjelovanju tijekom izrade

nacrta, ali je navedeno i nekoliko slučajeva praćenja provedbe. Uglavnom se radi o propisima, strategijama i programima vezanim uz osnovno djelovanje organizacije, no više njih je sudjelovalo u radu radnih grupa za izradu Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva 2012. - 2016.

Radi se zaista o širokoj lepezi dokumenata (zakoni, strategije, programi, akcijski planovi) i područja: od održivog i ruralnog razvoja, zaštite okoliša i energetike te zdravstva do područja vezanih uz pitanja azilanta i migracije, borbe protiv korupcije, prava na pristup informacijama i besplatnoj pravnoj pomoći, financiranja političkih aktivnosti i izborne promidžbe, suzbijanja korupcije te kriterijima, mjerilima i postupku dodjele prostora u vlasništvu RH, i dr. Sudjelovalo se i u područjima vezanim za volonterstvo (članstvo u Nacionalnom odboru za razvoj volonterstva), savjete mladih, poticanje zapošljavanja, popise birača i dr.

Praćenje provedbe programa i zakona odnosilo se na sljedeća područja: Program za mlade (članstvo u Savjetu za mlade RH), zaštita od nasilja u obitelji, ravnopravnost spolova, borba protiv diskriminacije do područja obiteljskih odnosa i socijalne skrbi. Kroz članstvo u Saborskom odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina praćena su i dva izvještaja (Izvještaj o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2010. te Izvještaj o radu pučkog pravobranitelja za 2010. godinu). Praćenje se vršilo i tijekom izrade "izvještaja iz sjene" (prava djeteta, ruralni razvoj).

Različiti su načini sudjelovanja tijekom procesa izrade nacрта dokumenata, u nekim slučajevima se radilo o sudjelovanju u radnim grupama ministarstava i drugih tijela državne uprave ili rjeđe o partnerskim projektima (npr. mjerenje učinkovitosti propisa), saborskim odborima (npr. Saborski odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina), putem mreža (npr. zagovaračke, za ruralni razvoj, mreže mladih) ili slanjem komentara tijekom internetske javne rasprave.

STAVOVI JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Željeli smo ispitati jesu li predstavnici JLS upoznati s Kodeksom savjetovanja, smatraju li razinu informiranja i uključenosti javnosti zadovoljavajućom te dobiti njihov pogled na suradnju s organizacijama civilnog društva. Partneri na projektu poslali su stoga anketni upitnik upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave sa svojeg područja, a u slučaju Zagreba anketni upitnik je poslan na 10 ureda (odgovorilo ih je tri). Izostali su odgovori Grada Drniša, a iz Zaprešića je upitnik ispunio vijećnik, tako da je ukupno zaprimljeno deset ispunjenih upitnika.

Sljedeće JLS su odgovorile na upitnik:

1. Grad Dubrovnik – Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo
2. Općina Vela Luka – Upravni odjel za društvene djelatnosti, poljoprivredu i gospodarstvo
3. Grad Zagreb – Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom
4. Grad Zagreb – Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada
5. Grad Zagreb- Gradski ured za zdravstvo i branitelje
6. Grad Čakovec – Upravni odjel za društvene djelatnosti
7. Općina Sv. Martin na Muri – Jedinstveni upravni odjel
8. Grad Knin – Upravni odjel za društvene djelatnosti i socijalnu skrb
9. Grad Zaprešić – Gradsko vijeće Grada Zaprešića
10. Općina Brdovec - Upravni odjel za opće, pravne, komunalne i društvene poslove / Upravni odjel za financije

Upoznatost JLS s Kodeksom savjetovanja

Gotovo sve JLS navele su u upitnicima da su upoznate s Kodeksom savjetovanja. Takvo mišljenje ne dijele organizacija civilnog društva, koju su razinu upoznatosti JLS procijenili lošijom.

Suradnja JLS i organizacija civilnog društva u procesu izrade i donošenja planova i ostalih akata

Anketirane JLS uključile su predstavnike organizacija civilnog društva u izradu 33 dokumenta, uglavnom programa, strategija i planova. U nastavku su navedeni neki od dokumenata:

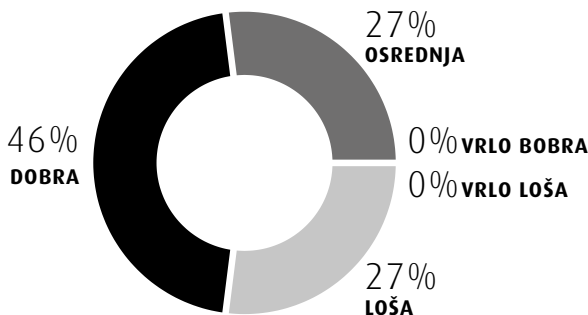
- u Dubrovniku je to bila Strategija jedinstvene politike za osobe sa invaliditetom te Strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom
- Strategija ruralnog razvoja, Socijalni program, Program javnih potreba u kulturi, tehničkoj kulturi i sportu te Program kulturnih, zabavnih i sportskih manifestacija tijekom ljetne turističke sezone su dokumenti u koje je Općina Vela Luka uključila udruge
- u Zagrebu su predstavnici civilnog društva bili uključeni u izradu Strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2011.-2015., Plana razvoja socijalnih usluga, razvojne strategije grada ZagrebPlan te Strateških razvojnih usmjerenja do kraja 2013., Plana promicanja zdravlja, prevencije bolesti i ranog otkrivanja bolesti 2011.-2014., Strategije i akcijskog plana biološke raznolikosti te Plana zdravstvene zaštite
- u Gradu Čakovcu naveli su Strategiju kulturnog razvoja
- Općina Sveti Martin na Muri navela je nekoliko urbanističkih planova, proračun Općine te Program održivog razvoja
- u Gradu Kninu udruge su bile uključene u izradu Plana javnih potreba u kulturi, tehničkoj kulturi, predškolskom odgoju i sportu u 2011. te programa javnih potreba u financiranju kulture, civilnog društva, sporta te socijalnih davanja za 2011.
- u Gradu Zaprešiću radilo se o javnim raspravama o prostorno-planskim dokumentima, pozivu za predlaganje programa javnih potreba u društvenim djelatnostima te javnom uvidu u prijedlog izmjena i dopuna programa raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države za područje Grada Zaprešića
- Općina Brdovec navela je javne rasprave o prostorno-planskim dokumentima te sudjelovanje u izradi proračuna, Strategiji dugoročnog razvoja općine i Programu komunalne izgradnje i održavanja.

Radna tijela JLS za izradu ili praćenje u čijem su radu sudjelovali predstavnici OCD od početka 2011. do sredine 2012.

Četiri JLS navele su nazive 10-ak radnih tijela u kojima su sudjelovali predstavnici OCD-a (povjerenstva, vijeća, savjeti, radne skupine, stručni timovi).

U Dubrovniku je navedeno Povjerenstvo za vrednovanje programa i projekata u području socijalne skrbi, zdravstvene skrbi i skrbi o mladima, a u Kninu Kulturno vijeće. U Brdovcu se radi o povjerenstvima u Općinskom vijeću. U Zagrebu su navedena radna tijela, kao npr. Povjerenstvo za osobe s invaliditetom (za izradu Zagrebačke strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe sa invaliditetom u razdoblju od 2011. do 2015.), Partnersko vijeće koje aktivno sudjeluje u svim fazama izrade ZagrebPlana te Savjet za zdravlje.

Procjena kvalitete informiranja javnosti o procesima izrade i praćenja provedbe planova i ostalih akata

Razina informiranja javnosti

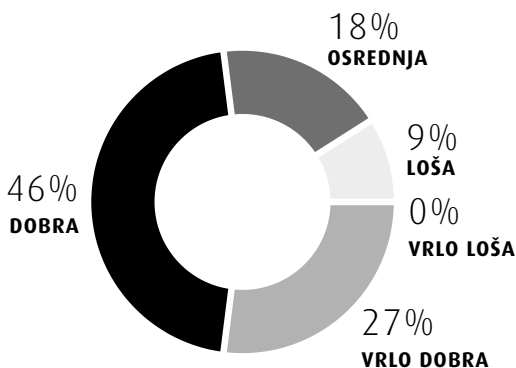
Gotovo polovina anketiranih JLS-a smatra razinu informiranja javnosti dobrom, a druga polovina osrednjom do lošom. I ovdje vidimo da se stavovi civilnog društva i lokalne samouprave razlikuju, jer kod odgovora OCD-a prevladava mišljenje da lokalna samouprava loše informira javnost o postupcima izrade planova i akata u pogledu pravovremenosti, dostupnosti i sadržaju informacija.

Najčešći oblik informiranja o postupcima izrade pojedinih planova i akata

Lokalna samouprava najčešće informira javnost putem svojih internetskih stranica, a zatim slijede direktni pozivi. Treći način informiranja po učestalosti je putem medija. Još uvijek je prisutan način informiranja putem dostave, što donekle iznenađuje u današnje vrijeme. Navedeni su i drugi načini informiranja kao npr. oglasne ploče, telefaks poruke, razglas.

Ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada Zagreba navodi kako izdaje brošuru INFO u nakladi od 600 primjeraka koja se distribuira poštom, a može se preuzeti i s internetske stranice www.zagreb.hr. Ured upravlja ZgForumom, prostorom otvorenim u prosincu 2011., namijenjenom komuniciranju s javnošću. Koristi se za potrebe Ureda i drugih upravnih tijela, ali i drugih zainteresiranih. Do sada je prostor koristilo nekoliko udruga. OCD-i se pozivaju na događanja organizirana u ZgForumu. U okviru projekta CIVITAS ELAN organiziran je Info- punkt u adaptiranim tramvajskim kolima za potrebe informiranja i savjetovanja javnosti.

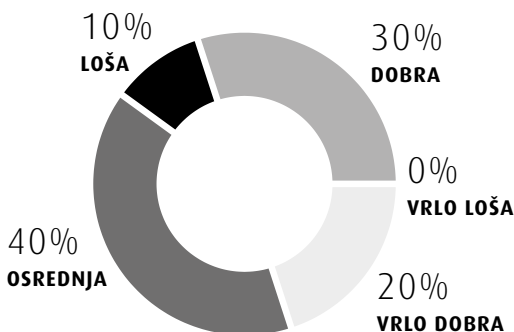
Procjena razine znanja zaposlenika JLS-a o procesu izrade, donošenja i praćenja planova i ostalih akata na lokalnoj razini

Razina znanja zaposlenika JLS-a

Gotovo polovina je razinu znanja svojih zaposlenika procijenila kao dobru, a 27% ih smatra čak i vrlo dobrom.

U dodatnim komentarima se navodi kako u slučajevima kad se uključivanje OCD-a ostvaruje temeljem iskaza potrebe jedne od strana (bilo OCD ili ured) ili je iskazana potreba za uključivanjem OCD-a obostrana, ostvaruje se, u pravilu, vrlo dobra suradnja. Međutim, zbog nedostatnog kontinuiteta prakse suradnje odnosno uvriježenosti prakse *ad hoc* suradnje, često inicirane temom koja izaziva publicitet, općenita ocjena suradnje je osrednja i traži unaprjeđivanje s obje strane – intenziviranje inicijativa za uključivanjem i od strane OCD i od strane ureda JLS.

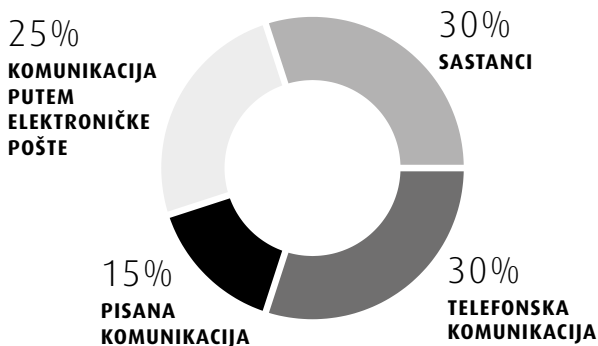

Suradnja JLS i OCD-a

Suradnja JLS-a s OCD-ima u postupcima izrade planova i drugih akata

Prema odgovorima ispitanika, suradnja JLS-a s organizacijama civilnog društva je osrednja do dobra, što ukazuje na potrebu unaprjeđenja takvih aktivnosti i procesa.

Najčešća metoda komunikacije s OCD-ima

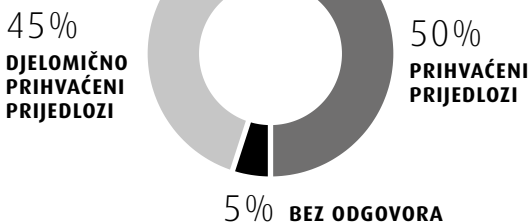
Metoda komunikacije s OCD-ima

Najčešće se komunicira na sastancima i telefonom, a malo iza toga slijedi komunikacija elektronskom poštom (OCD su tu vrstu komunikacije ocijenili najčešćom, no ne radi se o velikim razlikama u ocjeni). Očito je sva manje zastupljena komunikacija pisanim putem, a nitko nije naveo telefaks kako metodu komunikacije. Pod ostale načine komunikacije navedeni su: okrugli stolovi, tribine, radionice, seminari, izložbe.

Primjeri pozivanja OCD-a na dostavu komentara na prijedlog plana ili akta od početka 2011. do sredine 2012.

OCD-i su pozvani da daju prijedloge na 20-ak planova ili akata (npr. jedan plan u Dubrovniku; u Veloj Luci jedan plan te tri održana sastanka radi dogovora o aktivnostima u različitim područjima; u Zagrebu se radilo o tri plana, dvije strategije, arhitektonsko-urbanističkom natječaju te studiji planiranog zahvata u prostoru; u Čakovcu urbanistički plan; u Kninu dva programa te u Brdovcu izrada proračuna, programa i strategije). Prema navodima JLS-a, polovina je prijedloga prihvaćena, a nešto manje od pola je djelomično prihvaćeno. U 5% slučajeva, predstavnici JLS nisu odgovorili na ovo pitanje.

Dostava komentara

Zanimalo nas je i jesu li JLS obavijestile podnositelje o „sudbini“ njihovih prijedloga. U 70% slučajeva jedinice lokalne samouprave navode da su poslale povratnu informaciju OCD-ima koji su dostavili komentare na prijedlog određenog plana ili akta.

Primjeri internetskog savjetovanja od početka 2011. do sredine 2012. / trajanje savjetovanja

Navedena su samo tri primjera internetskog savjetovanja, iz Dubrovnika, Zagreba i Knina.

Nacrti planova i akata	Trajanje internetskog savjetovanja
Grad Dubrovnik · Plan Mladi i Grad skupa	nemaju točan podatak
Grad Zagreb · valorizacija pristiglih radova na arhitektonsko-urbanistički natječaj Blok Badel	14 dana
Grad Knin · Plan javnih potreba u kulturi, tehničkoj kulturi, predškolskom odgoju, športu u 2011.	30 dana

Primjeri dobre prakse savjetovanja i suradnje s OCD-ima

- suradnja na provedbi EU projekata
- sporazum o suradnji grada i udruga
- izrada plana aktivnosti pojedinih akcija (npr. nacionalna akcija Gradovi i općine Prijatelji djece, Mladi i Grad skupa)
- izrada programa socijalne politike i planova za pojedina područja (npr. Zagreb zdravi grad)
- traženje mišljenja, komentara, stajališta i povratnih informacija o određenoj temi / kontaktiranje OCD-a u cilju izrade strateških projekata
- sastanci i javne rasprave
- civilni sektor kao nositelj aktivnosti u određenim područjima (mladi, socijalna.skrb, prevencija ovisnosti i sl.)
- zborovi mještana.

Primjer iz Zagreba

Izrada Programa socijalne politike

Grad Zagreb je, kao jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, izradio prvi Program socijalne politike za razdoblje od 2004. do 2007., pri čemu je nositelj i koordinator izrade bio Gradski ured za socijalnu zaštitu. Ured je tada ostale relevantne dionike prepoznao kao odgovorne za provedbu mjera i aktivnosti, međutim, nije ih prepoznao kao dionike relevantne za kreiranje i izradu Programa socijalne politike. Upravo to se kasnije u samoj provedbi mjera i aktivnosti Programa socijalne politike pokazalo ključnim za nedostatak suradnje i otvorene koordinacije te općenito za slabo poznavanje Programa i njegove osnovne namjene.

Program je zato bio predmetom propitivanja. Provedba Programa socijalne politike od 2004. do 2007. ukazala je na važnost uključivanja i aktivnog sudjelovanja svih čimbenika (tijela uprave, socijalnih partnera i ostalih organizacija civilnog društva, stručnih i znanstvenih institucija, ustanova socijalne skrbi), a u cilju zajedničkog definiranja potreba, prioriteta, tematskih područja, suradnje i koordinirane provedbe mjera.

Temeljem povratnih informacija i zahvaljujući aktivnom angažmanom dionika u sustavu, organizacija civilnog društva kao i samih građana, shvaćena je potreba promjene takvog načina kreiranja socijalne politike Grada Zagreba.

Stoga je Grad Zagreb u izradi sljedećeg Programa socijalne politike za razdoblje od 2009. do 2012. godine koristio model otvorene koordinacije i suradnje s relevantnim dionicima, što je postavilo kvalitetnu platformu za okvir socijalne politike Grada Zagreba.

Krajem 2012. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pristupio je izradi novog Programa socijalne politike Grada Zagreba, pri čemu organizacije civilnog društva imaju ključnu ulogu kao most između građana i vlasti.

Pripremila: Zorana Uzelac Bošnjak

Preporuke za unaprjeđenje suradnje JLS i civilnog društva

Komunikacija između općinskih i gradskih službi, građana, mjesne samouprave i udruga potrebna je u cilju ostvarivanja planova i projekata za i u interesu građana, a zbog kojih JLS i postoje. To bi trebao postati normalni demokratski standard u djelovanju JLS-a. OCD-i su svojevrсни predstavnici građana te se njihovim uključivanjem, osobito ako to inicira i daljnja umrežavanja, postiže bolja informiranost javnosti i potiče proaktivan pristup u procesima donošenja odluka te time i veća transparentnost, učinkovitost i demokratičnost. Kao konačni rezultat raste međusobno povjerenje i postiže su kvalitetniji rezultati.

Pored suradnje u izradi dokumenata, potrebno je ostvariti i zajedničku provedbu planiranih mjera i aktivnosti, kao i kvalitetnije praćenje provedbe.

Za kvalitetnu i učinkovitu suradnju treba ostvariti neke preduvjete. Na primjer, JLS bi trebale zaposliti jednu osobu zaduženu za komunikaciju s lokalnim stanovništvom, no manje općine to ne mogu ostvariti zbog ograničenih financijskih mogućnosti. S druge strane, pretpostavka suradnje je razvoj civilnog društva i njegovo pozicioniranje na određenu razinu organizacijske, kadrovske i programske kvalitete, kako bi organizacije mogle biti relevantan partner, posebno u manjim JLS gdje još nisu u potrebnoj mjeri razvijene.

U nastavku su nabrojani neki konkretni prijedlozi:

- pravovremeno dostavljanje informacija i materijala zainteresiranoj javnosti
- objava akata i planova putem internetske stranice i službenog glasila te oglasnih ploča lokalne i mjesne samouprave
- međusobni kontakti, komunikacija i suradnja
- redovito međusobno informiranje, konzultiranje i savjetovanje o aktualnim temama / jednostavnija komunikacija, više neposrednih kontakata u neformalnom druženju

- održavanje koordinacijskih sastanaka srodnih udruga i lokalne uprave
- otvaranje sjednica vijeća zainteresiranoj javnosti
- OCD-i bi trebali pokazivati više inicijative (ne samo kad su u pitanju teme koje izazivaju publicitet)
- međusobno uvažavanje i povjerenje
- uključivanje OCD-a i JLS u procese savjetovanja
- obvezno uključivanje OCD-a u izradu i provedbu planova
- uključivanje stručnjaka iz prakse i rad u multidisciplinarnim timovima
- aktivno uključivanje vijeća mjesnih odbora i sazivanje zborova građana tijekom postupaka izrade planova i akata.

Razlozi zbog kojih je važno uključivanje OCD-a u donošenje odluka na lokalnoj razini

Poznavanje stanja „na terenu“

- često bolje razumiju probleme i potrebe zajednice i pojedinih dioničkih skupina, poznaju uzroke problema te mogu dati korisne podatke o problemima zajednice i predložiti rješenja
- pokrivaju područja do koje samoupravni djelokrug JLS ne dopire
- povećava se spektar ideja i rješenja
- jednostavniji način djelovanja i fleksibilnija struktura rada
- neke poslove i aktivnosti mogu obavljati puno svrhovitije i efikasnije od JLS
- mobiliziraju se novi/ dodatni ljudski resursi, osobito kad se radi o strukovnim udrugama, iniciraju diskusije o temama/ aspektima gdje postoje različiti stavovi
- visoko motivirane za brzo i kvalitetno rješavanje problema upravo zbog potrebe svojih članova i korisnika

Ravnopravnost / podjela odgovornosti

Zadovoljstvo građana

- veći se dio dionika / korisnika iz raznih ciljnih skupina osjeća uključenim te se lakše postiže konsenzus
- neposredna participacija u donošenju odluka jača svijest i odgovornost
- izrada kvalitetnijih planova, proračuna i ostalih programa od interesa za građane

Transparentnost

- veća transparentnost rada lokalne samouprave i trošenja sredstava proračuna te sprječavanje korupcije na lokalnoj razini.

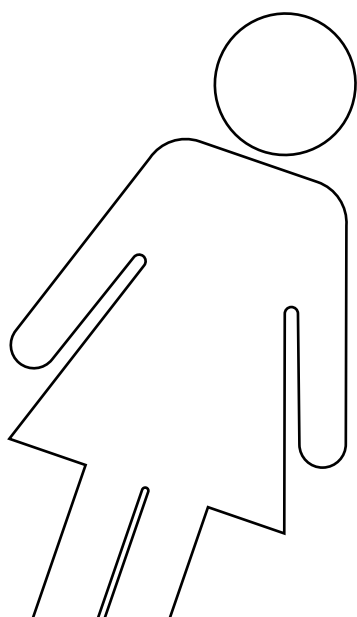
Primjer iz Dubrovnika

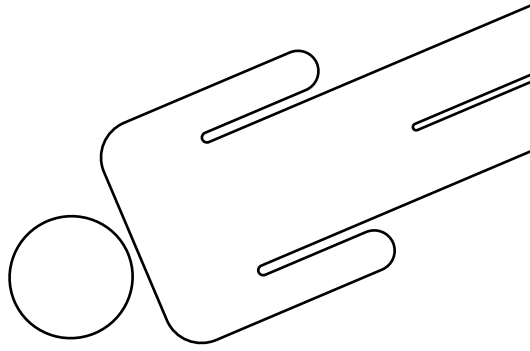
Vijeće civilnoga društva - savjetodavno tijelo Gradskog vijeća

Gradsko vijeće (GV) Grada Dubrovnika, ubrzo nakon lokalnih izbora 2009. godine, donijelo je Odluku o osnivanju Vijeća civilnoga društva. Spomenuta je Odluka Vijeće definirala kao "savjetodavno tijelo GV Grada Dubrovnika", a svrha njegova osnivanja bila je aktivno uključivanje OCD-a u javni život grada. Određeno je da u Vijeću bude jedanaest predstavnika udruga registriranih na području Dubrovnika i da mandat Vijeća traje dvije godine.

U listopadu 2009. Odbor za izbor i imenovanja GV-a izabrao je članove i članice Vijeća između kandidata koje su udruge prijavile na javni poziv objavljen u lokalnom tisku. Na konstituirajućoj sjednici, na koju nisu bili pozvani svi članovi Vijeća, izabrana je u siječnju 2010. predsjednica. Unatoč pokušajima kočenja i kontrole rada Vijeća, u proljeće 2011. Vijeće na inicijativu jedne od članica uspijeva izraditi Strateški plan za razdoblje 2011.–2014., koji nakon toga usvaja i GV. Istovremeno, GV usvaja i prijedlog Vijeća da njegov budući saziv, pored sedam predstavnika OCD-a, imenuje i četiri predstavnika GV-a, što je trebalo pridonijeti budućoj boljoj suradnji GV-a i Vijeća civilnoga društva.

Međutim, GV raspisuje javni poziv za predlaganje kandidata za novi saziv Vijeća iz redova OCD-a tek u proljeće 2012., a novi su članovi imenovani u ljeto 2012. GV ni nakon više od godinu dana prestanka mandata prvog saziva Vijeća nije sazvao konstituirajuću sjednicu Vijeća u novom mandatu.

Zaključak

Mišljene je organizacija civilnog društva da se zadnjih godina na lokalnoj razini stanje poboljšava, uočavaju se promjene stavova u javnom sektoru o potrebi suradnje i savjetovanja s udrugama i ostalim organizacijama civilnog društva. Uočen je pomak u praksi, više u području informiranja, a manje u području savjetovanja. Tome su pridonijeli novi propisi, prije navedeni. Unatoč tome, ne može se konstatirati da je stanje zadovoljavajuće i predstoji još puno koraka koje treba poduzeti da bi se postigla zadovoljavajuća razina savjetovanja, pogotovo imajući u vidu velike razlike u praksi lokalne samouprave.

Pri tome je odgovornost podijeljena - na strani javnog sektora treba više volje za provođenjem istinskog savjetovanja te boljeg provođenja postojećih propisa (uključujući i Kodeks), a na strani organizacija civilnog društva treba više raditi na edukaciji i osposobljavanju za kvalitetno sudjelovanje u postupcima. Pri tome treba i više zagovarati potrebu sudjelovanja te kroz primjere pokazivati koje su koristi za širu zajednicu provođenjem postupaka savjetovanja na pravi način.

Također, potrebno je utjecati na domaće donatore (npr. Nacionalnu zakladu za razvoj civilnoga društva, ministarstva, lokalnu i područnu samoupravu) da raspisuju posebne natječaje za dodjelu financijskih potpora za projekte i aktivnosti sudjelovanja OCD-a u izradi i praćenju programa, planova i propisa na lokalnoj i nacionalnoj razini. Organizacije civilnog društva mogu takve aktivnosti, uključujući i izradu "izvještaja iz sjene", uključiti u prijedloge projekata koje podnose za dodjelu sredstva iz fondova EU. Na taj način mogu uključiti te platiti relevantne stručnjake iz područja kojim se bave i riješiti problem nedostatka stručnih, vremenskih i financijskih kapaciteta OCD-a.

Vjerujemo da Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja i provedbe zakona, drugih propisa i akata, donesen krajem studenog 2009. može značajno doprinijeti uspostavi sustavnog postupka savjetovanja s udrugama i drugim zainteresiranim dionicima i na lokalnoj razini. No, za to treba poraditi na promoviranju Kodeksa i Smjernica te organizirati kontinuiranu edukaciju zaposlenika u jedinicama lokalne samouprave i članova predstavničkih tijela.

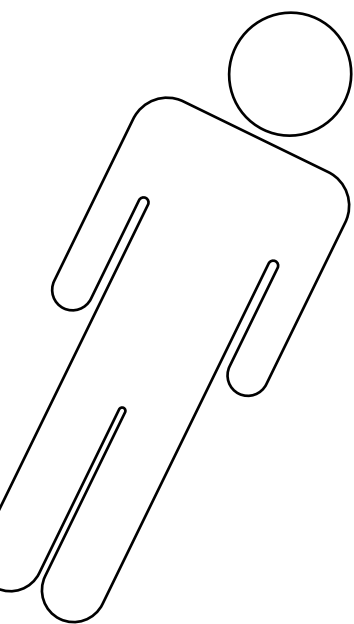

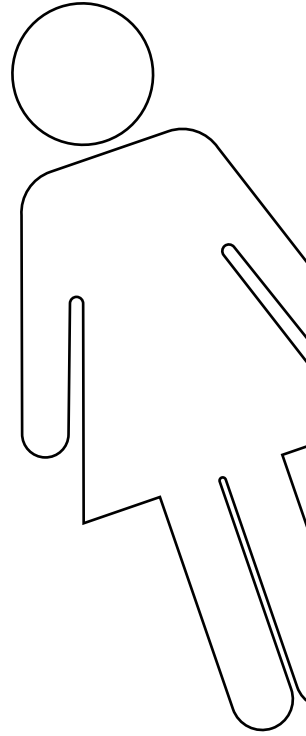
Ono što preporučujemo u nadolazećem razdoblju je uspostava sustava praćenja i ocjenjivanja procesa provođenja Kodeksa odnosno razine sudjelovanja sa svrhom unapređenja prakse u Hrvatskoj, na nacionalnoj i lokalnoj razini. Tu prepoznamo ulogu Ureda za udruge Vlade RH i Savjeta za razvoj civilnog društva, koji su i do sada, u okviru raspoloživih resursa, radili na većem uključivanju udruga u odlučivanje te povećanju transparentnosti. I organizacije civilnog društva mogu na tom planu djelovati, učinak bi bio jači ako se radi udruženim snagama. Potreba zajedničkog djelovanja, ne nužno formalizirana, prepoznata je i u ovom istraživanju. Preostaje napraviti napor u praksi.

Poticaj Vlade Republike Hrvatske provođenju Kodeksa

Nedavna dopuna Poslovnika Vlade Republike Hrvatske, objavljena u Narodnim novinama br. 121/12 od 5. studenog 2012., mogla bi dati poticaj boljem provođenju Kodeksa. Tom dopunom se u članku 30. Poslovnika, iza stavka 3. dodaje stavak 4. koji glasi:

“Ukoliko je, u skladu s posebnim propisom odnosno Kodeksom savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata, provedeno savjetovanje sa zainteresiranom javnošću, prilikom upućivanja u proceduru Vlade, središnja tijela državne uprave uz nacрте prijedloga zakona, drugih propisa i akata dužna su priložiti i odgovarajuće izvještaje o provedenom savjetovanju. Ova odredba ne primjenjuje se u slučaju kad je savjetovanje provedeno u skladu s propisima iz područja procjene učinaka propisa.”

Primjeri dobre prakse

Grad Knin, Grad Drniš, Grad Benkovac

Povelja o suradnji između udruga i gradova Benkovac, Knin i Drniš

KRATKI OPIS	Sporazum se temelji na zajedničkim vrijednostima i interesima, usmjeren je unaprjeđenju međusobnih odnosa JLS-a i udruga. Potpisan je 2006. godine, kao dio projekta iniciranog od strane Udruge ZvoniMir.
POSTIGNUTI REZULTATI	<ul style="list-style-type: none"> - uspostavljen partnerski odnos - definirana strategija suradnje između udruga i spomenutih gradova - definirani jasni kriteriji za financiranje udruga - osnovan Forum udruga u Kninu, Drnišu i Benkovcu (uz plan osnivanja Foruma udruga na razini županije)
NAUČENE LEKCIJE	<p>Što je bilo dobro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gradovi su iskazali podršku civilnom društvu u procesima razvoja lokalne zajednice (pisma potpore, formiranje radnih grupa) - utvrđen je transparentniji način financiranja udruga iz proračuna JLS-a - zajedničko sudjelovanje u edukacijama i radnim skupinama <p>Što nije bilo dobro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - forumi udruga su vremenom prestali postojati u osnovnom obliku, jer se članstvo počelo osipati (neke su udruge prestale postojati uslijed nedostatka sredstava i kapaciteta) - unatoč volji i postojanju partnerskog odnosa, udruge u praksi i dalje moraju pokazivati snažnu inicijativu kako bi bile uključene u procese donošenja odluka od javnog interesa i kako bi se njihov glas čuo
KONTAKT ZA VIŠE INFORMACIJA	<p>Udruga ZvoniMir VII. gardijske brigade 13, Knin Tel.: 022/662-554 zvoniMir@zvoniMir.hr</p>

Grad Rijeka Obilježavanje Međunarodnog dana volontera	
KRATKI OPIS	<p>Grad Rijeka kontinuirano godinama podržava aktivnosti koje pridonose promociji volonterstva. U suradnji s Udrugom za razvoj civilnoga društva SMART provodi projekt “Obilježavanje Međunarodnog dana volontera”, s raznim aktivnostima koje, između ostalog, uključuju promociju volonterstva u udrugama i ustanovama na području grada Rijeke, predstavljanjem njihovog rada na štandu na Korzu, organiziranjem volonterskih akcija u gradu (uređenje dječjih vrtića, osnovnih škola, domova za nezbrinutu djecu te domova za starije osobe, itd.). Također se proglašavaju volonteri godine na području grada Rijeke i Primorsko-goranske županije.</p>
POSTIGNUTI REZULTATI	<ul style="list-style-type: none"> - medijske najave aktivnosti s ciljem promocije volonterstva u gradu Rijeci - uređivanje izloga u Rijeci na temu volonterstva i rezultata volonterskih akcija, od uređivanja dječjih vrtića, osnovnih škola do drugih aktivnosti - postavljanje transparenata o volonterstvu na atraktivnim lokacijama na Korzu - postavljanje štanda na Korzu gdje se predstavljaju udruge i njihove volonterske akcije te se zainteresiranim građanima omogućuje uključivanje u volonterske akcije - raspisivanje javnog poziva za volontere godine – tri s područja grada Rijeke i tri volontera s područja PGŽ-a - svečana dodjela nagrada za volontere godine uz sudjelovanje gradonačelnika Grada Rijeke i župana PGŽ-a - uključivanje velikog broja volontera u sve navedene akcije

<p>NAUČENE LEKCIJE</p>	<p>Što je bilo dobro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontinuirana promocija volonterstva te informiranje svih zainteresiranih volontera, kao i organizatora volontiranja - projekt se provodi usklađeno s aktivnostima promocije volonterstva na nacionalnoj razini odnosno u suradnji i s drugim volonterskim centrima u Hrvatskoj <p>Što nije bilo dobro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nažalost, posljednjih godina sredstva Grada Rijeke su znatno ograničena, što je uvjetovalo i smanjivanje financijskih sredstava za provedbu projekta. Opseg aktivnosti, je smanjen no one najznačajnije se i dalje provode
<p>KONTAKT ZA VIŠE INFORMACIJA</p>	<p>Maja Tatalović, Savjetnica za europske integracije i razvoj civilnoga društva, Ured Grada, Grad Rijeka Zvijezdana Schulz Vugrin, Udruga SMART iz Rijeke www.rijeka.hr www.smart.hr</p>

Grad Rijeka

Projekt "Misli globalno, djeluj lokalno – DAN AKCIJE"

<p>KRATKI OPIS</p>	<p>Cilj je projekta, koji se od 2006. provodi u suradnji s udrugama DELTA i GONG, pružanje mladim ljudima između 14 i 19 godina mogućnost razvijanja sposobnosti aktivnog sudjelovanja u procesima donošenja odluka na lokalnoj razini. Utvrđeno je, naime, da srednjoškolci jednostavno nemaju priliku upoznati rad lokalne samouprave i kako ona djeluje.</p>
--------------------	---

	<p>Mladima se pruža mogućnost da uz obučene mentore-volontere osmišljavaju projekt na određenu temu koristeći resurse Grada Rijeke (uredi, kompjutori, suradnja s djelatnicima, itd.). Projekte predstavljaju na sjednici, razvijajući tako vještine prezentiranja i zagovaranja u cilju odabira najboljeg projekta. Pobjednička grupa uz financijsku i tehničku podršku Grada i mentorstva udruge DELTA provodi projekt te ga predstavlja javnosti.</p>
POSTIGNUTI REZULTATI	<ul style="list-style-type: none"> - razvijene vještine mladih ljudi za osmišljavanje, pripremu i realizaciju projekata, predstavljanje, pregovaranje, lobiranje te aktivno sudjelovanje u provođenju projekata - osniva se i grupa novinara srednjoškolaca koji tijekom Dana akcije prate srednjoškolce u njihovom radu te pripremaju članke o radu gradske uprave, gradonačelniku i djelatnicima gradske uprave uključenim u projekt.
NAUČENE LEKCIJE	<p>Što je bilo dobro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijanje vještina mladih ljudi za aktivno uključivanje u rad i aktivnosti u lokalnoj zajednici - projekt se provodi kao primjer dobre prakse i u drugim gradovima (npr. Opatija, Pazin itd.) <p>Što nije bilo dobro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posljednjih godina sredstva Grada Rijeke su znatno ograničena te su smanjena i financijska sredstva za provedbu projekta, što je rezultiralo uključivanjem manjeg broja srednjoškolaca (u početku je sudjelovalo 7-8 grupa po 8-9 srednjoškolaca, u 2012. sudjelovalo je 7 grupa po 7-8 srednjoškolaca)
PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE	<p>Nastojati osigurati dodatna sredstva iz drugih izvora, kako bi se uključio što veći broj srednjoškolaca iz 15-ak srednjih škola.</p>

KONTAKT ZA VIŠE INFORMACIJA	<p>Maja Tatalović, Savjetnica za europske integracije i razvoj civilnoga društva, Ured Grada, Grad Rijeka</p> <p>Maja Uršić Staraj, Udruga DELTA iz Rijeke</p> <p>www.rijeka.hr</p> <p>www.udruga-delta.hr</p>
--	--

<p style="text-align: center;">Grad Petrinja</p> <p style="text-align: center;">Suradnja tijela gradske vlasti i uprave sa Savjetom mladih</p>	
KRATKI OPIS	<p>Konkretna i kontinuirana suradnja gradonačelnika, Gradskog vijeća i upravnih odjela Grada Petrinje sa Savjetom mladih</p>
POSTIGNUTI REZULTATI	<p>Podizanje svijesti o značaju volonterskog rada i uspostavi partnerstava organizacija mladih:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u srpnju 2012. organiziran volonterski kamp "Multikulturalni dan" s predstavnicima organizacija mladih iz Hrvatske i Francuske; uspostavljena konkretna suradnja i partnerstva između Savjeta mladih, Udruge X i partnera iz inozemstva. <p>Suzbijanje kriminaliteta i prevencija vandalizma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u suradnji Savjeta mladih, gradskih tijela vlasti, Vijeća za prevenciju kriminaliteta te Županijskog zavoda za javno zdravstvo održan niz radionica u cilju smanjenja stope delikvencije među mladima, suzbijanja vršnjačkog nasilja u školskim ustanovama te kvalitetnijeg provođenja slobodnog vremena mladih - u suradnji s gradskim komunalnim službama organizirane edukacije o značaju i potrebi očuvanja javnih prostora obnovljenih gradskim novcem

	<ul style="list-style-type: none"> - održane edukacije o štetnosti pirotehničkih sredstava i smanjivanju njihove upotrebe - kontinuirane edukacije o sprječavanju širenja spolno prenosivih bolesti među mladom populacijom
NAUČENE LEKCIJE	<p>Što je bilo dobro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - klima suradnje, uspostava povjerenja, uklanjanje prepreka u odnosima mladih i njihovih organizacija i gradske vlasti i gradske uprave - uspostava suradnje i partnerstava s organizacijama mladih u zemlji i izvan nje te razmjena konkretnih iskustava s kolegama iz raznih organizacija mladih; učenje, usvajanje iskustava i širenje dobre prakse. <p>Što nije bilo dobro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - otežan pristup financijskim sredstvima, najvećim dijelom uslijed smanjivanja sredstava gradskog proračuna radi gospodarske krize, koja funkcioniranje gradskih uprava i pružanje javnih usluga svodi na elementarno
PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE	<p>Ulagati u mlade, poticati umrežavanje njihovih organizacija, osigurati prostor za rad, druženje i programe mladih, osigurati više sredstava za financiranje Savjeta i udruga mladih, poticati ih i educirati u izradi i podnošenju projekata na natječaje europskih fondova.</p>
KONTAKT ZA VIŠE INFORMACIJA	<ul style="list-style-type: none"> - Zdravko Kuljanac, pročelnik Stručne službe Grada Petrinje i tajnik Gradskog vijeća, petrinja@petrinja.hr - Izabela Žilić, pročelnica Upravnog odjela, Upravni odjel za društvene djelatnosti, odjel_dd@petrinja.hr <p>www.petrinja.hr</p> <p>Priredila: Nives Kopajtich-Škrlec</p>

Grad Zaprešić

Suradnja grada Zaprešća i organizacija civilnog društva

<p>KRATKI OPIS</p>	<p>Grad Zaprešić se odazvao pozivu za razvojnu suradnju u području sudioničke demokracije i financiranja projekata društvenog razvoja u lokalnoj zajednici "Zajedno za bolje", koji je raspisala Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva. Zaprešić je tako ušao u društvo 13 gradova.</p> <p>Svrha ove nove inicijative je uključivanje građana u utvrđivanje relevantnih prioriteta gradske strategije (programa razvoja) te je poslan poziv predstavnicima gradskih ustanova, udrugama različitih djelatnosti i građanima.</p>
<p>POSTIGNUTI REZULTATI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tijekom interaktivne radionice dogovoreni su prioriteti inventivnih programa u lokalnoj zajednici, a projekt je upućen Nacionalnoj zakladi na odlučivanje.
<p>NAUČENE LEKCIJE</p>	<p>Što je bilo dobro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rano informiranje javnosti i provedeno savjetovanje - velik odaziv udruga i ostalih dionika pozivu Grada odnosno gradonačelnika i dogradonačelnika <p>Što nije bilo dobro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neke udruge nisu bile zadovoljne što nisu dobile službeni poziv, iako su neke sudjelovale bez obzira što nisu dobile službeni poziv
<p>PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE</p>	<p>Potrebno je odrediti jasne i transparentne kriterije za dionike kojima će se ubuduće slati pozivi. Ovakva se praksa treba kontinuirano provoditi, a ne da ostane na jednokratnoj aktivnosti. Bilo bi dobro donijeti povelju o suradnji Grada i organizacija civilnog društva.</p>

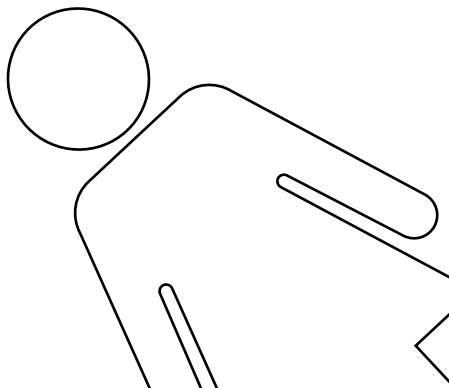
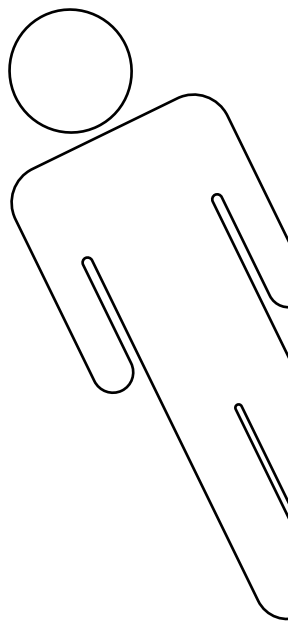

▼

<p>KONTAKT ZA VIŠE INFORMACIJA</p>	<p>Upravni odjel za društvene djelatnosti Grada Zaprešića</p> <p>Sandra Sabol Valenčak, pročelnica, ssabol@zapresic.hr</p> <p>www.zapresic.hr</p> <p style="text-align: right;">Priredila: Dragica Latinac</p>
--	--

**Opis jedinica lokalne
samouprave uključenih u
istraživanje**

Dubrovačko-neretvanska županija

Grad Dubrovnik

Grad Dubrovnik predstavlja administrativno-upravno, gospodarsko, obrazovno-kulturno, zdravstveno-socijalno, uslužno i sportsko središte Dubrovačko-neretvanske županije te jedno od najvažnijih povijesno-turističkih središta Hrvatske. Na površini od 143,52 km² Grad Dubrovnik obuhvaća 31 naselje s 43.770 stanovnika i gustoćom naseljenosti 305 stan/km².

Glavne gospodarske grane stoljećima su bile pomorstvo, brodogradnja, trgovina i obrt, a u novijoj povijesti turizam. Dubrovnik je grad jedinstvene političke i kulturne povijesti i svjetski poznate spomeničke baštine i ljepote. Uz izuzetne prirodne ljepote i očuvanost baštine, Dubrovnik je grad iznimno bogate turističke ponude, obiluje kulturnim i etnografskim manifestacijama, a Dubrovačke ljetne igre svake godine predstave najbolje hrvatske i inozemne umjetnike. Sveučilište u Dubrovniku nudi razne smjerove obrazovanja, a u gradu djeluju i dva privatna fakulteta.

Najveći problemi dubrovačkog područja su geografska te prometna izoliranost koje uvelike diktiraju životni standard lokalnog stanovništva. Cijene nekretnina domaćim su građanima nedostupne, naročito mladima, koji poslije studija u Dubrovniku ili u drugim gradovima teško pronalaze stalno zaposlenje, zbog čega odlaze u druge dijelove Hrvatske ili u inozemstvo.

Civilno društvo u gradu Dubrovniku

Broj udruga registriranih na administrativnom području grada Dubrovnika u stalnom je porastu. Sredinom 2006. bile su u Gradu registrirane 392 udruge, a koncem studenoga 2012. već ih je preko 600. Najviše je sportskih udruga (224), zatim slijede one u kulturi (107) i tehničkoj kulturi (39), gospodarske (49), udruge iz Domovinskoga rata (25), humanitarne (21), zatim one koje se bave zaštitom djece, mladeži i obitelji (19), socijalne i ekološke

(po 17) i zdravstvene (15). Postoje i znanstvene udruge, koje se bave prosvjetnim temama, zaštitom prava, duhovne, etničke, hobističke i dr.

Grad Dubrovnik odnosno Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo, Upravni odjel za kulturu i baštinu te Upravni odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša u ljeto svake godine raspisuju javni poziv za predlaganje programa i projekata udruga. Kriteriji za ocjenjivanje programa i projekata i sva potrebna dokumentacija objavljuju se na internetskoj stranici Grada Dubrovnika. Jedan dio udruga besplatno koristi prostor u vlasništvu Grada.

Općina Vela Luka

Općina Vela Luka prostire se na 43,03 km² na zapadnom dijelu otoka Korčule, u zaljevu dugom 9,2 km, zbog čega slovi za jedno od najboljih sidrišta na istočnoj obali Jadrana. Ljepota krajolika i sačuvana priroda otočića, uvala i plodnih zaravni čine je pogodnom za turizam, ribarstvo i tradicionalne poljoprivredne djelatnosti. Upravno i urbano središte Vela Luka s 4.380 stanovnika i gustoćom naseljenosti 101,8 stan/km² po veličini je drugo mjesto na jadranskim otocima.

Vela Luka odlikuje se visokim stupnjem infrastrukturne uređenosti za otočke prilike. U općini djeluje bolnica Kalos, dom umirovljenika i centar za kulturu. Vela Luka je kroz povijest znala koristiti prednosti lokacije pa je u mjestu bilo razvijeno pomorstvo, brodogradnja, ribarstvo te prerađivačka industrija ribe. Međutim, ove djelatnosti nisu opstale kroz tranzicijsko razdoblje. Napori za razvoj gospodarstva usmjereni su na očuvanje i daljnje djelovanje tradicionalnih zanata (brodograditelji), obnovu i razvoj maslinarstva, punktove za preradu i prodaju ribe te unaprjeđivanje turističke djelatnosti. Vela Luka je trajektom i katamaranom povezana sa Splitom i Lastovom.

Civilno društvo u općini Vela Luka

Registrirano je 48 udruga. Bogato povijesno i kulturno nasljeđe stanovništvo njeguje kroz kulturne udruge (12), manifestacije i klapsku pjesmu, a u mjestu djeluje i nekoliko sportskih udruga (14). Također djeluju po četiri udruge koje se bave tehničkom kulturom i gospodarskim pitanjima te tri socijalnim pitanjima. Postoje dvije udruge iz Domovinskoga rata.

Općina Vela Luka u jesen svake godine raspisuje poziv za predlaganje programa javnih potreba u društvenim djelatnostima u sljedećoj godini. Prema tom pozivu, riječ je o „djelatnostima i poslovima, programima, akcijama i manifestacijama od interesa za Općinu Vela Luka“ u području školstva, kulture, tehničke kulture, športa, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. Tekst poziva i prijavnice dostupni su na internetskoj stranici Općine Vela Luka.

Grad Zagreb

Zagreb je glavni i najveći grad Hrvatske s 792.875 stanovnika na površini od 641 km². Zagreb je kulturno, znanstveno, gospodarsko i administrativno središte Hrvatske. Grad privlači ekonomska i poslovna događanja, kao i sajmove i mnogobrojne turiste (666.000 turista u 2011.). Zagreb je i prometno raskrižje između Srednje i Istočne Europe. Grad ima bogat kulturni život zahvaljujući brojnim koncertnim dvoranama, kazalištima, muzejima i umjetničkim galerijama.

Grad Zagreb, kao glavni grad Republike Hrvatske, ima status grada te ujedno i jedinice područne (regionalne) samouprave odnosno županije. Na području grada osnovano je 17 gradskih četvrti te mjesni odbori kao oblici mjesne samouprave.

Prema podacima DZS-a, ukupan bruto domaći proizvod Grada Zagreba iznosio je 31,4% ukupnog BDP-a Republike Hrvatske. U Zagrebu je sjedište gotovo 35% tvrtki u Hrvatskoj i zapošljava gotovo 40% hrvatske radne snage, uključujući gotovo sve banke, uslužne tvrtke i javni prijevoz. U Zagrebu su sjedišta najvažnijih gospodarskih subjekata u Hrvatskoj.

Prema podacima DZS-a iz ožujka 2011., bilo je ukupno 359.430 zaposlenih. U ukupnom broju zaposlenih kod pravnih osoba u Hrvatskoj, udjel Grada Zagreba bio je 31,2%. U rujnu 2012., prema podacima HZZ-a, bilo je ukupno 41.704 nezaposlenih.

Zagrebačko sveučilište, osnovano u 17. stoljeću, što ga čini jednim od najstarijih u Europi, danas broji više od 65.000 studenata. U Zagrebu djeluju 22 instituta s područja društvenih i prirodnih znanosti.

Civilno društvo u gradu Zagrebu

Prema Registru udruga, u Zagrebu je registrirano preko 10.000 udruga. Najviše je sportskih (preko 3.000), zatim onih koji se bave kulturom (gotovo 1.500), gospodarske i profesionalne udruge (600-tinjak) te zdravstvene (također 600-tinjak). Slijede udruge u tehničkoj kulturi (430), prosvjetne (387), koje se bave socijalnim pitanjima (302), nacionalne (259), znanstvene (211), humanitarne i hobističke te koje se bave zaštitom okoliša i zaštitom djece, mladeži i obitelji (za svako od ta četiri područja ima oko 150 udruga). Dvjestotinjak je udruga proisteklih iz Domovinskog rata. Iza toga slijede duhovne (107), one koje se bave zaštitom prava (86) i zaštitom žena (37). Preko 2.000 udruga spada u ostale djelatnosti.

Važno je napomenuti da je značajan broj ovih udruga registrirano u Zagrebu, ali da je njihovo područje zemljopisnog djelovanja puno šire, često pokriva i cijelu Hrvatsku. Tu je i cijeli niz saveza, mreža i sličnih oblika udruživanja.

Grad Zagreb raspisuje godišnje natječaje za udruge u više od 10 područja. Postoje obrasci te se podnose opisni i financijski izvještaji.

Pored udruga, u Zagrebu je registriran i velik broj ostalih organizacija civilnog društva, npr. HUP-Hrvatska udruga poslodavaca, različiti sindikati te pet sindikalnih središnjica. Treba spomenuti i neprofitne ustanove, kao npr. HRPSOR-Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj ili Centar za čistiju proizvodnju.

Međimurska županija

Čakovec

Čakovec je grad u sjevernoj Hrvatskoj i sjedište Međimurske županije, regije koja se nalazi između rijeka Mure i Drave, poznate po svojim vinogradima, agrokulturi i lovištima. Prema popisu iz 2011. grad sa svojim prigradskim naseljima broji 27.272 stanovnika (sam grad broji 15.185 stanovnika). Grad Čakovec sastoji se od 13 naselja.

Čakovec je gospodarski, ekonomski, kulturni i upravni centar Međimurske županije. Privreda područja zasnovana je na tekstilnoj industriji, industriji obuće, proizvodnji hrane, metaloprerađivačkim pogonima, graditeljstvu i obrtništvu. Grad je dinamičan, pored razvijene industrije, mjesto je trgovine i obrazovanja. U gradu je Učiteljski fakultet i međimursko veleučilište.

Prva željeznička pruga sagrađena je 1860., a povezivala je Budimpeštu s lukama Rijekom i Trstom. Cestovna infrastruktura je dobra. Čakovec je i dobro povezan županijskim cestama, a uključuje i novu autocestu koja povezuje granični prijelaz u Goričanu sa Zagrebom i Jadranskim morem.

Bogatu povijest Čakovca i Međimurja od zaborava čuva Muzej smješten u Starom gradu Zrinskih.

Civilno društvo u gradu Čakovcu

U Čakovcu je registrirano 300-tinjak različitih udruga. Najveći broj je sportskih, njih 70-ak udruženo je u Zajednicu sportskih udruga. Također djeluju udruge invalida, postoje dobrovoljna vatrogasna te lovačka društava, nekoliko kulturno-umjetničkih udruga, ali i strukovnih, proizvođača voća i povrća. Postoje i udruge koje se bave mladima, zaštitom okoliša, Crveni križ, udruge veterana i invalida Domovinskog rata. Osnovan je i Savjet mladih grada Čakovca.

Treba spomenuti Autonomni centar - ACT, koji podržava eko-društvenu ekonomiju. Do sada je pomogao osnivanje četiri društvena poduzeća: ACT Printlab, ACT Konto, Centar za eko-društveni razvoj

CEDRA te socijalnu zadrugu Humana Nova, koja potiče zapošljavanje osoba s invaliditetom i drugih društveno isključenih osoba.

Grad Čakovec raspisuje natječaje vezane uz potporu i pomoć udrugama te postoji međusobna suradnja.

Općina Sveti Martin na Muri

Općina Sveti Martin na Muri smještena je na najsjevernijoj točki Republike Hrvatske. Područje općine obuhvaća prostor gdje rijeka Mura ulazi u državni teritorij Republike Hrvatske. S površinom od 25,25 km² općina se svrstava u red malih općina u Republici Hrvatskoj. Ima 14 naselja. Na prostoru općine mogu se jasno izdvojiti dva tipa reljefa: nizinski sjeverni dio uz rijeku Muru i brežuljkasti južni dio Gornjeg Međimurja.

Općina prema popisu stanovništva iz 2011. ima 2.629 stanovnika, dok je 2001. imala 2.958. stanovnika. Gustoća naseljenosti je 125 stanovnika/km².

Općina Sveti Martin na Muri oduvijek je pripadala gospodarski slabije razvijenom području županije. Stanovnici su se uglavnom bavili ratarstvom, vinogradarstvom i stočarstvom. Ipak, u novije doba sve se više razvija industrija (metalna, građevinska) i turizam.

Na osnovi termalnog izvora otkrivenog početkom 20. stoljeća nekoliko kilometara južno od naselja Sveti Martin na Muri izgrađen je atraktivni kupališno-zdravstveno-sportski kompleks „Toplice Sveti Martin“, koji posljednjih godina značajno pridonosi gospodarstvenom razvoju općine.

Općina pažnju poklanja uređenosti krajobraza, dobila je niz nagrada, npr. 2010. godine „Zlatni cvijet Europe“ od Europske asocijacije za cvijeće i krajobraz. Organizira i cijeli niz manifestacija, kao što su dani turizma, Spust murskih ladja, Panonski maraton, Peciklinom protiv zaborava, i dr.).

Ciljevi su razviti ekološku poljoprivredu, održivi turizam te revitalizacija tradicijske baštine (tako je rekonstruiran ploveći mlin na Muri).

Civilno društvo u općini Sveti Martin na Muri

U Svetom Martinu na Muri registrirano je 15 udruga, od dobrovoljnog vatrogasnog društva, umirovljeničke udruge, lovačkog društva i udruge voćara do sportskih udruga.

Općina Sveti Martin na Muri raspisuje natječaje vezane uz potporu i pomoć udrugama, te je njihova suradnja odlična. Općina uključuje udruge u organizaciju i sudjelovanje na manifestacijama.

Šibensko-kninska županija

Grad Drniš

Drniš se nalazi u sjevernoj Dalmaciji, prostire se na površini od 355 km². Pored samog grada Drniša, unutar granica grada spada i cijeli niz manjih naselja, njih 23. Okružuju ga planine Promina i Moseć koje tvore prolaz u Petrovo polje zvan Drniška vrata, u blizini je otočić Visovac, a također i ostale ljepote Krke: Roški slap i Skradinski buk.

Prema zadnjem popisu stanovnika iz 2011. godine ima 7.465 stanovnika, od čega sam grad broji oko 3.000. Prema popisu stanovnika iz 2001. godine imao je 8.595 stanovnika, a prema popisu iz 1991. zabilježeno je 14.647 stanovnika, što pokazuje jasnu sliku depopulacije. U listopadu 2012. je evidentirano 732 nezaposlenih, a radno sposobnih je 4.718.

Iako su cestovna i željeznička mreža dobro razvijene, prometna povezanost je loša. S ciljem privlačenja potencijalnih ulagača te revitalizacije i daljnjeg razvoja gospodarstva, razvijaju se poslovne zone te se potiče razvoj poduzetništva. Osim onih koja se nalaze u tim zonama i u drugim područjima postoje uspješna poduzeća: od vinarije, proizvodnje mlijeka i mliječnih proizvoda do proizvodnje vapna i građevinskog materijala te praškaste žbuke. Rade kamenolom i betonara te tvornica tlačnih spremnika. Drniško područje je poznato po proizvodnji vina i pršuta pa ne iznenađuje znatan broj pršutana.

Civilno društvo u gradu Drnišu

Na području grada Drniša djeluje 20-ak udruga na polju zaštite ljudskih prava, prava invalida, branitelja domovinskog rata, a još 15-ak je sportskih udruga. Velik broj udruga se oslanja na račun proračunskih sredstava pa nije aktivan u traženju drugih načina održivosti.

Međusektorska suradnja je definirana kroz Sporazum o suradnji, potpisanim između udruga i Grada Drniša, ali i brojna partnerstva i projekte koje udruge provode s ustanovama i institucijama s područja grada Drniša. Javni sektor nije samo potpora udrugama u provođenju aktivnosti nego se partnerstva nastavljaju i općenito djelovanjem u razvoju zajednice. Jednom godišnje Grad raspisuje natječaj za projekte udruga, koje svoje prijedloge dostavljaju na propisanom obrascu.

Grad Knin

Grad Knin nalazi se u sjevernoj Dalmaciji u južnom dijelu Republike Hrvatske. Političko je, kulturno i gospodarsko središte Županije. Prostire se na površini od 358 km². Područje Grada Knina čini 13 naselja. Po popisu iz 2011. godine u Kninu živi 15.388 stanovnika, od čega su velikim dijelom doseljeni Hrvati iz Bosne i Hercegovine te drugih dijelova Hrvatske. Po dobnoj strukturi to je najmlađi grad u Hrvatskoj, jer veliki dio stanovnika čine mladi bračni parovi, mladi i djeca. Broj nezaposlenih je 2.539 (listopad 2012.), od čega je polovina dugotrajno nezaposlenih. Radno sposobnih je 8.854.

Iako su cestovna i željeznička mreža dobro razvijene, prometna povezanost je loša zbog malog broja autobusnih i željezničkih linija.

Gospodarstvo grada Knina se bazira na metalnoj industriji, trgovini, prometu, poljoprivredi i stočarstvu te brojnim malim obrtima. Poslodavac koji zapošljava najveći broj radnika je tvrtka "DIV" s najvećom poslije rata izgrađenom tvornicom za preradu metala u Dalmaciji, koja broji preko 300 zaposlenih. Na području grada po-

stoji poslovna zona u kojoj trenutno djeluje sedam poduzetnika: od proizvodnje rehabilitacijske opreme i ortopedskih pomagala, proizvoda od drva i građevinske stolarije do aluminijske stolarije i proizvoda od metala te paleta.

Civilno društvo u gradu Kninu

Na području grada Knina djeluje 20-ak udruga na polju zaštite okoliša, zaštite ljudskih prava, prava invalida, manjina, branitelja domovinskog rata, a još toliko je sportskih udruga. Na žalost, velik broj udruga opstaje na račun proračunskih sredstava pa nije aktivan u traženju drugih načina održivosti.

Jednom godišnje Grad raspisuje natječaj za projekte udruga, koje svoje prijedloge dostavljaju na propisanom obrascu. Međusektorska suradnja između javnog sektora i OCD-a postoji i formalno je definirana skroz Sporazum o suradnji potpisan između udruga i Grada Knina, ali i brojna partnerstva i projekte koje udruge provode s ustanovama i institucijama na području grada Knina. Javni sektor nije samo potpora udrugama u provođenju aktivnosti koje su definirane određenim projektima nego se partnerstva nastavljaju i djelovanjem u razvoju zajednice.

Zagrebačka županija

Grad Zaprešić

Grad Zaprešić ima prema popisu iz 2011. godine 25.226 stanovnika. Svojim povoljnim geografskim položajem podno Medvednice u porječju Save i Krapine i blizinom Zagreba povezan je dobrim željezničkim vezama i cestovnim prometnicama prema metropoli i susjednim županijama, kao i prema srednjoj Europi. Glavna karakteristika grada je brzi razvoj i izgradnja stambeno - poslovnih naselja u posljednjih tridesetak godina.

Velika pažnja posvećena je razvoju gospodarstva, osobito malog i srednjeg poduzetništva, obrtništva i ugostiteljstva. Prema ras-

položivim podacima, u gradu je zaposleno oko 5.300 osoba, od čega je oko 2.300 žena. Grad Zaprešić svoj aktivni razvoj temelji i na jačanju urbano-kontinentalnog i ruralnog turizma.

Velika se pažnja posvećuje obrazovanju, društvenim djelatnostima i kulturnim događanjima. U gradu se isprepliću povijesna baština, kulturni sadržaji poput izložbi, scenskih i glazbenih događanja s gastronomijom i sportskim aktivnostima. Glavna atrakcija su Novi dvori Jelačićevi, jedna od najbolje sačuvanih feudalnih gospodarskih cjelina u Hrvatskoj.

Ruralno područje Zaprešića s okolnim mjestima omogućava proizvodnju zdrave hrane, pogodno je za voćarstvo i vinogradarstvo.

Civilno društvo u gradu Zaprešiću

Zaprešić ima dobro razvijeno civilno društvo, prema registru djeluju 162 udruge. Većina udruga je iz području sporta (72), kulturno – umjetničkih udruga je 30, ekoloških je četiri, ostalih djelatnosti 16, za zaštitu djece, mladeži i obitelji 10, tehničkih je 15, zdravstvenih šest te tri udruge proistekle iz Domovinskog rata.

Udruge međusobno nisu povezane niti umrežene te je teško doći do podataka o njihovom radu. Osnovan je Savjet mladih grada Zaprešića, a već dugo godina radi Centar za mladež.

U 2010. Grad je građanima i civilnom društvu otvorio mogućnost komuniciranja preko info-punkta (drvena kućica na prometnom mjestu) gdje mogu ostavljati svoje materijale o događanjima u Zaprešiću. Grad objavljuje natječaje za projekte udruga, no rezultati natječaja ne mogu se lako pronaći na internetskim stranicama. Traže se izvještaji o provedenim aktivnostima i financijski izvještaj.

Općina Brdovec

Općina na sjeverozapadnom dijelu Zagrebačke županije između rijeke Save i Sutle prostire se na 37,27 km². Prema popisu stanovništva iz 2011. ima 11.143 stanovnika. Tok rijeke Sutle je

ujedno i granica između Republike Hrvatske i Republike Slovenije. Središnjim dijelom općine prolazi važna državna i međunarodna prometnica, koja omogućuje brzo povezivanje grada Zagreba i Zagrebačke županije sa srednjom Europom.

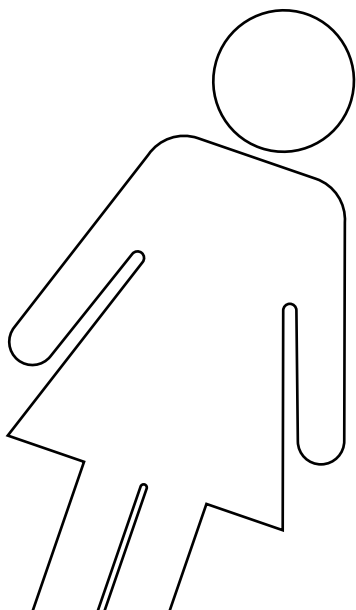
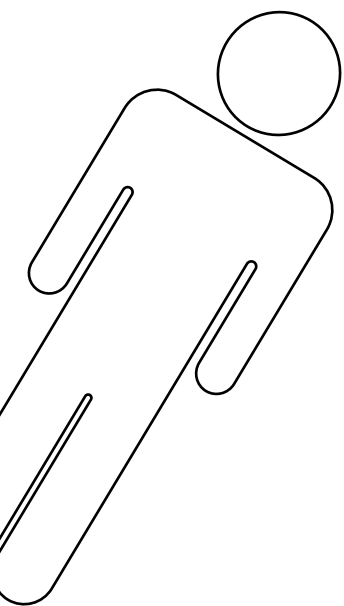
Pored dobre prometne povezanosti, visok je stupanj očuvanosti prirodnog krajolika. Brdovec je poznat po svojim očuvanim dvorcima i parkovima Januševac i Laduč, crkvama i kapelama. Duž lijeve obale Save do Sutle nalaze se arheološka nalazišta s ostacima iz željeznog i rimskog doba koja još nisu dovoljno istražena.

U Savskom Marofu podignut je, a i dalje se dograđuje, farmaceutski pogon Plive iz Zagreba. Stanovnici Brdovca sve se više okreću razvoju obrtništva i ugostiteljstva, uz poljoprivrednu djelatnost (vinogradarstvo, voćarstvo i cvjećarstvo i stočarstvo) razvija se i turizam. Značajan dio u gospodarskim djelatnostima imaju trgovine, ugostiteljski objekti te različiti obrti. Prema raspoloživim podacima, na području općine ukupno je zaposleno oko 1.500 osoba, od čega je 500-tinjak žena.

Civilno društvo u općini Brdovec

Prema općinskoj evidenciji postoje 34 udruge. Pet je udruga u kulturi među kojima se ističu kulturno-umjetničke udruge Brdovčanki, Krušlina i Januševčanke. Postoje i dvije udruge za promicanje ekologije i turizma (npr. Ekoturistiko)), 18 sportskih udruga, vatrogasna zajednica, udruga vinogradara i stočara te Udruga umirovljenika i Udruga hrvatskih vitezova ratnih veterana 1991. Brdovec. Na području općine Brdovec osnovane su i dvije udruge orijentirane na računala i mrežne sustave.

Udruge dobro surađuju s poslovnim sektorom i lokalnom samoupravom, no nema sustavno organizirane komunikacije samih udruga međusobno. Općina Brdovec svake godine raspisuje natječaj za udruge i traži izvještaje za provedene aktivnosti. Dobro surađuje s udrugama, institucijama, poduzetnicima i obrtnicima u organiziranju obilježavanja dana općine i gastro-eno te etno manifestacija.

**Popis organizacija
koje su sudjelovale u
istraživanju**

Organizacije civilnog društva

Dubrovačko-neretvanska županija

DEŠA – Dubrovnik

Društvo arhitekata Dubrovnika (DAD)

Društvo distrofičara invalida cerebralne i dječje paralize i ostalih tjelesnih invalida Dubrovačko neretvanske županije

Društvo multiple skleroze Dubrovačko-neretvanske županije

Europski centar radioamatera Vela Luka

Europski dom Dubrovnik

Feniks - udruga za zaštitu djece, mladih i obitelji

Glazbeno estradna udruga Gardelin Vela Luka

Hrvatska gorska služba spašavanja - stanica Dubrovnik

Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Dubrovnik

Inicijativa SRD JE NAŠ

Luško lito -Udruga za promicanje kulture i umjetnosti

Udruga DRVO Mladih Bonsai

Udruga Čovjek na Zemlji

Udruga mladih Orlando, Dubrovnik

Udruga mladeži Vela Luka

Udruga Porporela

Udruga Zajedno do zdravlja

Slatki život - udruga djece oboljele od dijabetesa i njihovih roditelja

Grad Zagreb

B.a.B.e. Budi aktivna. Budi emancipirana.
 Centar za civilne inicijative
 Centar za edukaciju i savjetovanje Sunce
 Centar za mirovne studije
 CERANEO - Centar za razvoj neprofitnih organizacija
 Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću
 DOOR - Društvo za oblikovanje održivog razvoja
 GONG
 HR PSOR – Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj
 Hrvatska mreža za ruralni razvoj - HMRR
 Hrvatska škola OUTWARD BOUND
 Hrvatska udruga paraplegičara i tetraplegičara HUPT
 Hrvatska udruga poslodavaca - HUP
 Hrvatski pravni centar - HPC
 Hrvatski savez udruga invalida rada
 HSUTI - Hrvatski savez udruga tjelesnih invalida
 Matica hrvatskih sindikata
 Mreža mladih Hrvatske - MMH
 Nezavisni hrvatski sindikati
 ODRAZ-Održivi razvoj zajednice
 Roditelji u akciji -RODA
 SOS Dječje selo Hrvatska
 Srpski demokratski forum - SDF
 Transparency International Hrvatska - TIH
 UDD-Udruga za demokratsko društvo
 Udruga invalida rada Zagreba
 Udruga Nada - pomoć oboljelima od poremećaja u prehrani
 Udruga slijepih Zagreb
 Vijeće mađarske nacionalne manjine Grada Zagreba
 Vijeće slovenske nacionalne manjine Grada Zagreba
 Volonterski centar Zagreb

Međimurska županija

Autonomni centar Čakovec

Biciklistički klub Mura Avantura

Ekološka organizacija LIPA

Hrvatska kulturno umjetnička udruga Sveti Martin

Kneja - društvo za kulturu i suživot s prirodom

NK Bratstvo Jurovec

Športsko ribolovno društvo Čikov

Udruga oboljelih od leukemije i limfoma Hrvatske

Udruga umirovljenika Općine Sveti Martin na Muri

Zaštitarsko ekološka organizacija NOBILIS

Zrinska garda Čakovec

Šibensko-kninska županija

Ekološka udruga Krka, Knin

Liga protiv raka grada Drniša

Organizacija za građanske inicijative – OGI Drniš

Plesna udruga Step Up

Udruga ZvoniMir, Knin

Udruženje obrtnika Knin

Udruga Hoću kući, Knin

Udruga Naše ognjište, Drniš

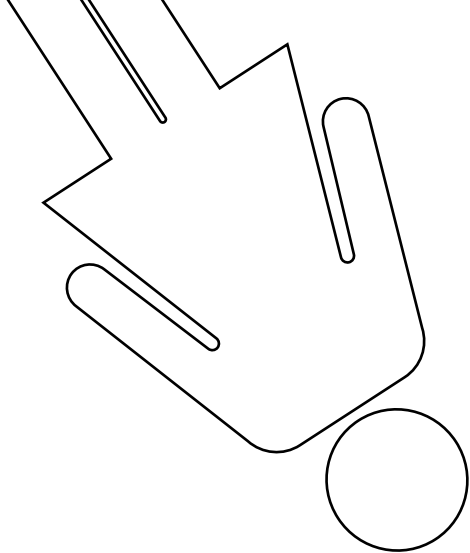

Zagrebačka županija

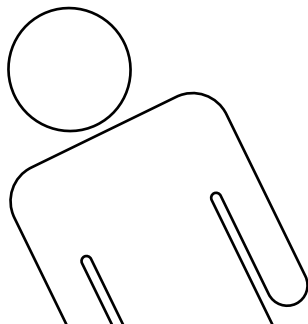
- Društvo multiple skleroze Zagrebačke županije
- Ekoturistiko, Brdovec
- Trilikum-Udruga vinogradara i vinara zaprešičkog kraja, Zaprešić
- Turistička zajednica grada Zaprešića
- Udruga Ivana Perkovca za očuvanje kajkavske ikavice i promicanje zavičajne kulturne baštine, Brdovec
- Udruga Sretna misao
- Udruga vinogradara i vinara brdovečko-goričkog kraja Trsek
- Udruga za promicanje kulture građanskog društva Z.O.V., zdravlje, obrazovanje vještine

Popis jedinca lokalne samouprave

- Općina Brdovec - Upravni odjel za opće, pravne, komunalne i društvene poslove / Upravni odjel za financije
- Grad Čakovec – Upravni odjel za društvene djelatnosti
- Grad Dubrovnik – Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo
- Grad Knin – Upravni odjel za društvene djelatnosti i socijalnu skrb
- Općina Sv.Martin na Muri – Jedinstveni upravni odjel
- Općina Vela Luka – Upravni odjel za društvene djelatnosti, poljoprivredu i gospodarstvo
- Grad Zagreb – Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom
- Grad Zagreb - Gradski ured za zdravstvo i branitelje
- Grad Zagreb – Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada
- Grad Zaprešić – Gradsko vijeće grada Zaprešića

**Kodeks savjetovanja
sa zainteresiranom
javnošću u postupcima
donošenja zakona,
drugih propisa i akata**

UVOD

I.

Jedno od temeljnih obilježja suvremenih demokracija jest razvijeno civilno društvo koje se, između ostalog, ostvaruje u otvorenom dijalogu, suradnji, pa i partnerstvu građana, organizacija civilnoga društva, odnosno općenito zainteresirane javnosti s javnim i državnim institucijama. Prihvaćanje takve aktivne uloge građana, otvorenosti i javnosti kao temeljnih vrijednosti znači i spremnost državnih i javnih institucija na poduzimanje djelotvornih mjera savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata.

Donošenje Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja i provedbe zakona, drugih propisa i akata (u daljnjem tekstu: Kodeks), objedinjuje zaključke proizašle iz širokog savjetovanja koje je Ured za udruge u suradnji sa Savjetom za razvoj civilnoga društva proveo s organizacijama civilnoga društva o ciljevima i sadržaju akta koji će pružiti smjernice za učinkovito savjetovanje državnih tijela i zainteresirane javnosti u postupku donošenja zakona i drugih akata, kao i postojeće dobre prakse savjetovanja koju već provode pojedina tijela državne uprave.

CILJEVI I STATUS KODEKSA

II.

Kodeksom se utvrđuju opća načela, standardi i mjere za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata državnih tijela, kojima se uređuju pitanja i zauzimaju stavovi od interesa za opću dobrobit (zaštita i promicanje ljudskih prava, javne službe, pravosuđe, zaštita okoliša i drugo).

Svrha je Kodeksa svim tijelima uključenima u proces donošenja zakona i propisa pružiti smjernice koje proistječu iz dosadašnjih konkretnih praktičnih iskustava dijaloga i suradnje tijela javne vlasti u Republici Hrvatskoj i zainteresirane javnosti. Krajnji je cilj Kodeksa olakšati interakciju s građanima i predstavnicima zainte-

resirane javnosti u demokratskom procesu, te potaknuti aktivnije sudjelovanje građana u javnom životu.

Kodeks ne dovodi u pitanje primjenu naprednijih i već precizno uređenih standarda i mjera zaštite prava javnosti i zainteresirane javnosti u vezi s pravom sudjelovanja u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata (npr. međunarodni ugovori i zakoni u području zaštite okoliša). Opća načela i minimalni standardi i mjere utvrđeni ovim Kodeksom ne odnose se na već institucionalizirane i strukturirane oblike savjetovanja s predstavnicima zainteresirane javnosti u okviru stalnih savjetodavnih tijela, niti na već precizno utvrđeni djelokrug rada i postupak savjetovanja s predstavnicima sindikata i Hrvatske udruge poslodavaca u okviru nacionalnog tripartitnog tijela i Gospodarsko-socijalnog vijeća, odnosno na lokalnoj razini u okviru aktivnosti županijskih gospodarsko-socijalnih vijeća.

DEFINICIJE

III.

Savjetovanje, u smislu ovoga Kodeksa, uklapa se u širi koncept sudjelovanja zainteresirane javnosti u postupcima odlučivanja.

Sudjelovanje zainteresirane javnosti, u smislu ovog Kodeksa, obuhvaća četiri stupnja:

- Informiranje je prvi stupanj sudjelovanja zainteresirane javnosti koji razumijeva jednosmjernan proces, što znači da državna tijela informiraju građane prema svojem nahođenju ili građani dolaze do informacija na vlastitu inicijativu; za primjer toga odnosa navodi se pristup javnim aktima, službenim glasilima («Narodnim novinama») i internetskim stranicama državnih tijela.
- Savjetovanje, u smislu ovoga Kodeksa, dvosmjerni je proces tijekom kojeg državna tijela traže i primaju povratne informacije od građana, odnosno zainteresirane javnosti u postupku donošenja zakona, drugih propisa i akata.
- Uključivanje razumijeva viši stupanj dvosmjernog procesa putem kojega su predstavnici zainteresirane

javnosti aktivno uključeni u utvrđivanje javne politike, primjerice kroz članstvo u radnim skupinama za izradu zakona, drugog propisa ili akta.

- Partnerstvo pretpostavlja najviši stupanj suradnje i uzajamne odgovornosti Vlade i predstavnika zainteresirane javnosti za proces donošenja i provedbe programa, zakona, drugih propisa i akata.

Zainteresirana javnost, u smislu ovoga Kodeksa, su: građani, organizacije civilnoga društva (neformalne građanske grupe ili inicijative, udruge, zaklade, fundacije, privatne ustanove, sindikati, udruge poslodavaca), predstavnici akademske zajednice, komore, javne ustanove i druge pravne osobe koje obavljaju javnu službu ili na koje može utjecati zakon, drugi propis ili akt koji se donosi, odnosno koje će biti uključene u njegovu provedbu.

OPĆA NAČELA SAVJETOVANJA

IV.

SUDJELOVANJE

Sudjelovanje građana, odnosno zainteresirane javnosti, jedno je od temeljnih načela europskog upravljanja javnim poslovima. U suvremenim demokracijama građani, odnosno zainteresirana javnost imaju aktivnu ulogu i svojim sudjelovanjem utječu na unaprjeđenje kvalitete programa, zakona, drugih propisa i akata, te općenito na kvalitetu usluga javne uprave.

POVJERENJE

Otvoreno i demokratsko društvo temelji se na stalnom dijalogu između građana, različitih društvenih skupina, dionika i sektora. Iako državna tijela i široki krug predstavnika zainteresirane javnosti imaju nerijetko različite uloge, zajednički cilj poboljšanja kvalitete života građana može se ostvariti samo na temelju uzajamnog povjerenja i uvažavanja.

OTVORENOST I ODGOVORNOST

Savjetovanje u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata kojima se uređuju pitanja i zauzimaju stavovi od interesa

za opću dobrobit iziskuje otvorenost i odgovornost, kako državnih tijela, tako i predstavnika zainteresirane javnosti. Državna tijela provode savjetovanje uz jasno pojašnjenje pitanja o kojima se traži povratna informacija zainteresirane javnosti, mjera koje se u postupku savjetovanju koriste, te razloga donošenja određenog zakona. Predstavnici zainteresirane javnosti, odnosno organizacije i skupine u svojem doprinosu postupku savjetovanja o nacrtima zakona, drugih propisa i akata otvoreno i odgovorno navode interese, odnosno kategorije i brojnost korisnika koje predstavljaju.

DJELOTVORNOST

Da bi bilo djelotvorno, savjetovanje sa zainteresiranom javnošću pokreće se u vrijeme kada još uvijek postoji mogućnost utjecaja na nacрте zakona, propisa i drugih akata, dakle u ranoj fazi njihove izrade kada su još sve opcije za njihovu doradu i promjenu otvorene. Postupak savjetovanja ujedno treba održati prihvatljivu ravnotežu između potrebe za djelotvornim donošenjem zakona, drugih propisa i akata i potrebe za odgovarajućim doprinosom predstavnika zainteresirane javnosti.

STANDARDI I MJERE U POSTUPKU SAVJETOVANJA

V.

Prilikom izrade nacрта prijedloga zakona, drugog propisa ili akta (rezolucije, deklaracije, strategije, programi i drugo) kojim se izražava politika Hrvatskoga sabora ili Vlade Republike Hrvatske, a čiji su nositelji središnja tijela državne uprave i uredi Vlade Republike Hrvatske, minimalni standardi i mjere za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću jesu:

1. Pravodobno informiranje o planu donošenja zakona, drugih propisa i akata

Zainteresirana javnost treba biti pravodobno informirana o planu donošenja zakona, drugih propisa i akata javnim objavljivanjem jedinstvenog popisa zakona i drugih propisa koji se izrađuju i predlažu za donošenje u kalendarskoj

godini, uz navođenje nositelja izrade te okvirnog roka u kojem se zakon i/ili drugi propis ima izraditi i donijeti.

2. Dostupnost i jasnoća sadržaja postupka savjetovanja

Tijela nadležna za izradu nacrtu zakona, drugih propisa i akata javno objavljuju nacрте na internetskim stranicama ili na drugi odgovarajući način. Obavijesti i pozivi na savjetovanje o objavljenim nacrtima trebaju biti jasni i sažeti uz navođenje svih informacija potrebnih za lakše prikupljanje očitovanja zainteresirane javnosti.

3. Rok provedbe internetskog i drugih oblika savjetovanja

Objava poziva na savjetovanje o nacrtima zakona, drugih propisa i akata treba sadržavati jasno naznačen rok za očitovanja zainteresirane javnosti za koji je poželjno da ne bude kraći od 15 dana od dana objave nacrtu na internetskoj stranici tijela nadležnog za izradu nacrtu, kako bi zainteresirana javnost imala dovoljno vremena za proučavanje predmetnog nacrtu i oblikovanje svoga mišljenja.

4. Povratna informacija o učincima provedenog savjetovanja

Očitovanja zainteresirane javnosti kao i sažeto objedinjeno obrazloženje neprihvaćenih primjedbi na određene odredbe nacrtu javno se objavljuju na internetskoj stranici tijela nadležnog za njegovu izradu ili na drugi odgovarajući način, kako bi se vidio učinak savjetovanja u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata.

5. Usklađenost primjene standarda i mjera savjetovanja u državnim tijelima

Kako bi se osigurala usklađena primjena gore navedenih standarda i mjera u državnim tijelima, imenovat će se koordinatori za savjetovanje kao kontakt osobe u svim središnjim tijelima državne uprave, odnosno uredima Vlade zaduženima za izradu nacrtu zakona, drugih propisa i akata, s ciljem dosljednog praćenja i koordinacije postupaka savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.

VI.

Prilikom izrade nacrtu prijedloga zakona, drugog propisa ili akta, kao i prilikom praćenja njihove provedbe, postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću može, u skladu s potrebama i raspoloživim sredstvima, obuhvatiti i:

- uključivanje stručnjaka iz reda predstavnika zainteresirane javnosti u postupak izrade nacrtu zakona, drugih propisa ili akata od strane tijela državne uprave, odnosno Vlade Republike Hrvatske. U postupku izrade nacrtu, stručnjaci kao predstavnici zainteresirane javnosti mogu biti imenovani za članove stručnih radnih skupina sukladno važećim propisima ili na temelju javnog poziva, nastojeći osigurati zastupljenost interesnih skupina, te fizičkih i pravnih osoba na koje neposredno može utjecati zakon ili drugi propis koji se donosi, odnosno koje će biti uključene u njegovu provedbu. Prilikom imenovanja članova stručnih radnih skupina iz reda predstavnika zainteresirane javnosti treba voditi računa o kriterijima stručnosti, prethodnom javnom doprinosu predmetnoj problematici i drugim kvalifikacijama relevantnim za pitanja koja se uređuju zakonom ili drugim propisom ili utvrđuju aktom tijela državne uprave.
- organiziranje javnih savjetovanja o financijskim, gospodarskim, socijalnim, okolišnim i ljudsko-pravnim učincima donošenja i provedbe određenih zakona, drugih propisa i akata.

VII.

Tijela nadležna za izradu nacrtu zakona, drugog propisa ili akta iz nadležnosti Vlade Republike Hrvatske informiraju Vladu o provedenom postupku savjetovanja sa zainteresiranom javnošću kao i o rezultatima savjetovanja.

VIII.

U žurnim okolnostima, razdoblje i načini savjetovanja mogu se odgovarajuće prilagoditi. Ovo se posebno odnosi na okolnosti koje su vezane uz dinamiku ispunjavanja obveza koje proizlaze iz procesa pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

PRIMJENA KODEKSA NA LOKALNOJ I REGIONALNOJ RAZINI

IX.

Odredbe ovoga Kodeksa odgovarajuće primjenjuju tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe koje imaju javne ovlasti u postupcima donošenja općih akata kojima uređuju pitanja iz svoga djelokruga, a kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana ili druga pitanja od interesa za opću dobrobit građana i pravnih osoba na njihovu području, odnosno području njihove djelatnosti (uređenje naselja i stanovanja, prostorno planiranje, komunalna djelatnost i druge javne službe, zaštita okoliša, i drugo).

ZAVRŠNE ODREDBE

X.

Ured za udruge izradit će smjernice za primjenu Kodeksa i program sustavne edukacije koordinatora za savjetovanje iz točke V. Kodeksa, u roku od tri mjeseca od objave ovoga Kodeksa u »Narodnim novinama«.

Ured za udruge u 2010. godini izdao je publikaciju Smjernice za primjenu Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata. Smjernice je prihvatilo Povjerenstvo za praćenje provedbe mjera za suzbijanje korupcije na sjednici održanoj 27. srpnja 2010. kao podlogu za izobrazbu koordinatora za savjetovanje u tijelima državne uprave.

Tekst Smjernica može se naći na
http://www.uzuvrh.hr/userfiles/file/Smjernice_PDF.pdf

ODRAZ - Održivi razvoj zajednice, Zagreb

Poticanje i jačanje inicijativa te suradnje u lokalnim zajednicama, u cilju dugoročnog razvoja na održiv način

Udruga ZvoniMir, Knin

Pružanje socijalnih usluga u zajednici, razvoj zajednice i civilnog sektora te promicanje i zaštita ljudskih prava zajamčenih zakonom

EOL, Čakovec

Promicanje održivog razvoja i zaštite okoliša

Europski dom Dubrovnik

Informiranje hrvatskih građana o različitim aspektima europskog integracijskog procesa, posebice o aktivnostima organizacija civilnoga društva

Z.O.V.

Z.O.V. zdravlje, obrazovanje i vještine, Zaprešić

Razvoj i unaprjeđenje kulture građanskog društva, promicanje kontinuiranog učenja i aktivnog starenja u neposrednom okruženju

ODRAZ - Održivi razvoj zajednice, Zagreb

- vizionarstvo
- proaktivnost
- informiranje
- razvoj sposobnosti
- partnerstvo
- **za održivi razvoj**

Projekt financira

